«Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!»

Энгсиэли

2011 сыл Кулун тутар 12 күнэ Субуота № 30-31 (10475)

1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр төрүттэммитэ • Нам улууһун хаһыата • 1996, 2005, 2009 сылларга «Сыл бастыҥ хаһыата»

БЭҺЭЭ... БҮГҮН... САРСЫН...

Улуус баһылыгын мунньаҕыттан бэлиэтээһиннэр

Республика дьахталларын 13-с съезһигэр

БЫЛААСКА ДЬАХТАЛЛАР АҔЫЙАХТАР

Дьахталлар республикатааҕы 13-с съезтэригэр үгүс өрүттээх, киэҥ далааһыннаах кэпсэтии, санаа атастаһыыта ыытылынна. Секцияларынан үлэ көдьүүстээх буолла. Ол курдук „Былаас бэрэстэбиитэллээх уорганнара уонна дьахтар: проблемалар уонна перспективалар" секцияны Ил Түмэн Государственнай мунньах иһинэн „Биир ньыгыл Россия" фракциятын сал. солбуйааччы, парламентарий дьахталлар общественнай-политическай кулууптарын салайааччыта О.А. Винокурова ыытта. Манна гендернэй политика салайааччы дьахтар хаачыстыбалара, дьахтар уонна социальнай политика, дьахтар уонна быыбар общественнай түмсүүлэргэ оруола диэн боппуруостарга тохтоотулар. Кэпсэтииттэн бэлиэтээтэххэ, республикаҕа салайар дуоһунаска дьахтар аҕыйах. Гендернэй политикаҕа сокуон суох. Конституцияҕа этиллэринэн, дьахтар уонна эр киһи тэҥ бырааптаахтар уонна ол бырааптарын олоххо киллэрэргэ тэҥ кыахтаахтар. Бу бастакы чааһа туолар, оттон иккиһэ билигин даҕаны толору олоххо киирбэккэ турар. 12-с съезд уураахтара олоххо киириилэрин ырыҥалаан көрдөххө, саҕалаабыт дьыалабытын түмүгэр тиэрдэр туһугар ситимнээх дьайыы, туруорсуу дьахталларга суох диэн бэлиэтэннэ. Дьахтар балаһыанньатын тупсарыыга 2020 сылга диэри концепция наада. Дьахтары правовой үөрэхтээһиҥҥэ, оҕо пособиетын үрдэтиигэ, приемнай дьиэ кэргэттэри өйөөһүҥҥэ, аҕыйах ахсааннаах төрүт омуктар оҕолорун сайыҥны сынньалаҥнарын хааччыйыыга улахан болҕомто уурарга этиилэр киирдилэр. Дьиэ кэргэн үһүс оҕотугар 100 тыс. солк. ананар сокуона бу сыл алтынньытыгар ылылларын туһунан иһитиннэрии бары кыттаачыларга үөрүүлээх сонун буолла.

Съезд чэрчитинэн уопут атастаһыы быһыытынан кулун тутар 5 күнүгэр улууспутугар Аллараа Халыма, Эбээн-Бытантай, Кэбээйи, Уус-Майа, Муома улуустарыттан делегат дьахталлар кэлэн бардылар. И.Е. Винокуров аат. музейга, Намнааҕы педагогическай колледжка сырыттылар.

Күн иккис аҥарыгар Хамаҕаттаҕа сылдьан нэһилиэк ситиһиилэрин, түөлбэлэр уонна дьахталлар сэбиэттэрин баай уопутун сэргээтилэр уонна бэйэлэрин үлэлэрин билиһиннэрдилэр. Ыалдьыттар норуот маастардара А.Г. Местникова, Н.Н. Аммосова быыстапкаларын, „Күбэй түмсүү" оҥоһуктарын көрдүлэр. Надежда Николаевна кылынан хатыыга маастар-кылаас ыытаргa Томпо улуус делегаттарыттан ыҥырыы тутта. Харатаала хараамыгар сахалыы сиэринэн-туомунан арчыланан алгыс ылан бардылар.

Съезкэ аналлаах „Саха сирин дьахталлара – республика оҕолоругар" аһымалакцияҕа биһиги улууспут дьахталлара республикатааҕы речевой оскуолаҕа уонна улуустааҕы оҕо реабилитационнай киинигэр таҥас-сап, оонньуур, үөрэнэр тэрил хомуйан туттардылар. Кыаммат дьиэ кэргэттэргэ анаан көмө Ленскэй нэһилиэк дьаһалтатыгар бэрилиннэ. Бу үлэни улуус дьахталларын сэбиэтин председателин солбуйааччы В.В. Попова ыытта. Ыалдьыттаабыт улуустар элбэх оҕолоох ыалларбытыгар иһит, кинигэ бэлэх ууннулар.

Бу акцияҕа туора турбакка сылаас амарах сыһыаннарын оҕолорго бэлэхтээбит дьахталларбытыгар махталбытын тиэрдэбит: С.И. Макароваҕа (8 тыс. солк. көмө), О.В. Воронинаҕа (1500 солк.), Л.П. Поповаҕа уонна А.Н. Пестереваҕа (780 солк.), В.Е. Ивановаҕа (650 солк.), А. Акимоваҕа (1700 солк.), Партизан, Модут, Хамаҕатта, Бөтүҥ нэһилиэктэр дьахталларын сэбиэттэригэр.

Т. Н. СТЕПАНОВА, дьиэ кэргэн уонна оҕоаймах отделын кылаабынай специалиһа

Киһи — киһиэхэ

ҮӨРҮҮБҮН ҮЛЛЭСТЭБИН

Быйыл Аҕа дойдуну көмүскээччи күүн дойду үрдүнэн киэҥник бэлиэтээтилэр. Саха сирэ да таах олорбото. Элбэх дьаһаллар ыытылыннылар. Хамаҕаттаҕа, саха балаҕаныгар, көмүскээччи күүн олус тэрээһиннээхтик атаардылар. Ол эрэн бу ыстатыйабар ол туһунан буолбакка, бэйэм санаабын, үөрүүбүн суруйуохпун баҕарабын.

Бырааһынньык буолаары турдаҕына, биир үтүө күн соҕотоҕун олорор оҕонньорго «Үрдэл» түөлбэм салайааччыта, нэһилиэк сэбиэтин депутата Семенова Клара Егоровна уонна орто оскуола учуутала, социолог Парникова Лена Захаровна киирэн кэллилэр. Киирэн көмүскээччи күүнэн эҕэрдэлээтилэр. Өссө дьонуҥ алаадьы, бэрэски буһаран аҕалбыттар, собо ыһаарылаабыттар. Мин соһуйан эрэ хааллым. Онтон: «Кырдьаҕастарбытыгар көмө оҥоро сылдьабыт», — диэтилэр да, дьиэбин сотон-сууйан киирэн бардылар. Туох баар миэбэлбин салҕана, сыҕарыта сылдьан инчэҕэй тирээпкэнэн быыллаатылар, соттулар-сууйдулар. Хараххa көстөрү тугу да хааллардаабыт. Бу барахсаттарым аат эрэ харата, суолтатыгар эрэ буолбакка, бэйэлэрин эҥэлэригэр кэлбит дьон курдук, ис сүрэхтэриттэн кыһаллан үлэлээтилэр, муостабын кылбаччы сууйан биэрдилэр. Чахчы ыраас туттунулаах дьон эбиттэр. Мин, нэһиилэ, доруоскаларбын таһааран тэбээн абыраатым.

Бу көмөлөрүн иһин мин, 78 саастаах, I группалаах инбэлиит оҕонньор, түөлбэм ыалларыгар Кларалаҕа уонна Ленаҕа таптыыр хаһыатым «Энгсиэли» нөҥүө баһыыба, махтал тылларын тиэрдэбин. Эһиэхэ уонна дьиэ кэргэттэргитигэр дьолу-соргуну, этэҥҥэ буолууну баҕарабын.

Е. ФЕОФАНОВ, Хамаҕатта нэһилиэгин бочуоттаах олохтооҕо

Улуус сэбиэтин сессиятыгар

ОҔО СЫННЬАЛАҤАР БОЛҔОМТОНУ УУРУОХХА

Ааспыт ый бүтүүтэ буолбут «Нам улууһа» МТ депутаттарын уочараттаах иккис сессияларыгар барыта 9 боппуруоһу бэбиэскэҕэ киллэрэн көрбүттэрэ. Бу сессия икки бастакы боппуруостарыгар иһитиннэриини улуус үөрэҕин управлениетын иитиигэ уонна эбии үөрэхтээһиҥҥэ салаатын сэбиэдиссэйэ А.С. Павлова оҥорбута.

Оҕо саадыгар сылдьар оҕолордооох төрөппүттэр төлүүр усунуостарын кээмэйин туһунан быһаарыы барылын депутаттар туох да уларытыыта, эбиитэ-сабыыта суох ылыммыттара. Онон 2011 сыл кулун тутар 1 күнүттэн оскуолаҕа киириэн иннинээҕи саастаах оҕолор тэрилтэлэригэр сырытыннарыы иһин төрөппүттэр баччалыы кээмэйдээх төлөбүрү төлүөхтэрэ:

— Нам, Аппааны, Хамаҕатта сэлиэнньэлэригэр 1 күҥҥэ 65 солк. (ыйга 1365 солк.); күннээх түүн сырытыннарыыга (санаторнай) 70 солк. (ыйга 2100 солк.);

— улуус атын нэһилиэктэрин иитэр тэрилтэлэригэр (оҕо саада, дьаһыла) 1 күҥҥэ — 40 солк. (ыйга 840 солк.);

— сайдыыларыгар дьиэктээх уонна сэлликкэ контактаах оҕолор төрөппүттэрэ төлөөһүнтэн 100% босхолоноллор.

Аны оҕо сайыҥҥы сынньалаҥын тэрийиии программатын толоруу хаамыытын туһунан иһитиннэрииттэн сырдатан ыллахха маннык:

— 2010 с. араас хайысхалаах сынньалаҥынан 3068 оҕоттон 2680-на хабыллыбыт, 87,3%; (2009 с. — 86,6%). 2010 с. 438 оҕо улуус таһыгар, 65 оҕо Россия санаторийдарыгар, курортарыгар сынньаммыттар. 2009-2010 сс. программаны толоруурга 8716,86 тыс. солк. суумалаах үбүлээһин оҥоһуллубут. Ол иһигэр, 2009 с. 3716,08 тыс. солк., 2010 с. 5000,78 тыс. солк.

Улуус үрдүнэн оҕо сайыҥҥы сынньалаҥын тэрийиигэ кэккэ ыарахаттар бааллар. Ол курдук кыаммат төрөппүттэрдээхтэринэн босхо сынньанар эрэ балаһыанньалаах оҕо ахсаана аҕыйаабат, үлэлии турбут 127 лаҕыртан 90-на эрэ хаалбыт, лаҕырдар материальнай-техническэй базалара айгыраабыт, начальниктары, үлэһиттэри хамнастааһын ситэ быһаарыллыбатах. Онон бу боппуруоһу дьүүллэһэн баран депутаттар «Нам улууһа» МТ дьаһалтатыгар сайыҥҥы лаҕырдар үлэһиттэрин хамнастааһыны 2011 с. бюджеккэ киллэриини уонна лаҕырдары тутар үөрэх тэрилтэлэрин сир нолуогуттан босхолууру көрөр нормативнай-правовой акталары нэһилиэктэр депутаттарын сэбиэттэрэ ылыналларыгар сүбэлиигэ диэн пууннары быһаарыыга эбии киллэрэн ылыммыттара.

Сессияҕа бу икки боппуруоһу сэргэ «2011-2013 сс. Нам улууһун дьонун доруобуйаларын харыстыыр» уонна «2012-2013 сс. «Мэһэйэ суох эйгэ (безбарьерная среда)» программалар, «Нам улууһа» МТ муниципальнай тэрилтэлэрин болдьохторо ааспыт кредиторскай иэстэрин устууну уонна мониториннааһыны ыытыы бэрээдэгин туһунан» балаһыанньалар көрүллэн бигэргэммиттэрэ.

Балары сэргэ Мастаах — Бөргө — Дьокуускай гааһын ситимиттэн Намҥа дылы иккис утаҕы таттарыы туһунан боппуруоһу дьүүллэспиттэрэ уонна республика президенигэр, правительствотыгар улуус олохтоохторун ааттарыттан итини туруорсарга диэн быһаарыы ылыммыттара.

И. ИВАНОВ

Бэлиэ түгэннэртэн

ДЕЛЕГАТТАРЫ КӨРҮСТҮБҮТ

Кулун тутар 5 күнүгэр Аппааны бөһүөлэгэр И.Е. Винокуров аатынан историко-краеведческай музейга республика дьахталларын 13-с съеһин делегат дьахталларын кытта көрсүһүү буолла.

Музейга женсоветтар, аҕа сэбиэтэ, музей үлэһиттэрэ делегаттары итии чэйдээх төгүрүк остуолга кэпсэтиһиигэ ыҥырдылар. «Хатыҥ Арыы нэһилиэгэ» МТ сүрүннүүр специалиһа Н.Д. Сивцева нэһилиэгэр ыытыллар общественность, женсовет үлэтин-хамнаһын сырдаттым. Манна Үөһээ, Аллараа Халыма, Кэбээйи, Эбээн-Бытантай, Муома улуустарын делегаттара уонна дьиэ кэргэн уонна оҕо аймах комитетын РС(Я) кыл. специалиһа М.И. Лонгинов, Нам улууһун дьиэ кэргэн отделын сүрүннүүр специалиһа Т.Н. Степанова сырыттылар.

Нэһилиэк үлэтин-хамнаһын интэриэһиргээн элбэх боппуруостар бэрилиннилэр. Ол курдук, үлэтэ суох ыччаты кытта, иһэр-аһыыр дьиэ кэргэн туругар туох үлэ барарын, «Суорумньу» кулууп, льготалар, түөлбэлэр үлэлэрин ыйыталастылар. Музей үлэһиттэрэ Л.В. Петрова, К.П. Носкова нэһилиэк историятын сырдатан стендэлэрин, И.Е. Винокуровка анаммыт экспонаттары делегаттарга экскурсиялаан көрдөрдүлэр.

Хатыҥ Арыы нэһилиэгиттэн түөрт оҕо амарах ийэтэ Бетюнская Лилия Владимировна Муома улууһун делегат дьахталларыттан бэлэх тутта, Лилия Владимировна «Гранд» ООО «Олоҥхо» маҕаһыыныҥа продавецтыыр, кэргэнэ А.Н. Бетюнскай «Эт-Ас» ХЭТ үлэһитэ. Лилия Владимировна бастыҥ ыытааччы, культурнай-маассабай мероприятие кыттыылааҕа. Икки уол оскуолаҕа буолар бары күрэхтэргэ актыыбынайдык кытталлар.

Бетюнскайдар дьиэ кэргэттэрэ «Саха сирин дьахталлара — республика оҕолоругар» диэн аһымал акция кыттыылаахтарыгар истиҥ-иһирэх махталларын тиэрдэллэр.

Н.Д. СИВЦЕВА, Аппааны

БАРЫТА ЧУОЛКАЙ БУОЛЛАҐЫНА...

Бу ый саҥатыгар улуус «тыа хаһаайыстыбатын производствотын өйөөһүҥҥэ «Нам улууһа» МТ бюджетыттан субсидияны 2011 сылга биэрии бэрээдэгин дьоҥҥо-сэргэҕэ өйдөтөн-быһааран биэрэр улуустааҕы комиссия тэриллэн анал графигынан нэһилиэктэргэ сүбэ мунньахтары ыытан эрэр.

Бастакы мунньахтар кулун тутар 2 күнүгэр Үөдэй, 1 Хомустаах, Партизан нэһилиэктэригэр ыытыллыбыттара. Комиссия бу ый 16 күнүгэр дылы улуус бары нэһилиэктэригэр тиийэн маннык мунньахтары тэрийэн тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйатын оҥороччулар сана-аларын-оноолорун билсиэхтээх. Ол кэннэ үлэ көдьүүстээх буолуутун мэктиэлиир этиилэри хомуйан, үөрэтэн баран улуус дьаһалтатын коллегиятынан ылыныллыбыт субсидия ставкалара сааһыланан баран улуус депутаттарын сессиятыгар киллэрэн бигэргэттэриэхтээх.

Бу мунньахтарга саҥа тэрээһиннэр тустарынан иһитиннэриини оҥороругар «Нам улууһа» МТ баһылыгын тыа хаһаайыстыбатыгар солбуйааччыта, комиссия председателэ В.Н. Слепцов дьоҥҥо туһаайан: «Биһиги улууспут республикаҕа Чурапчы, Ньурба, Эдьигээн улуустарын кытта тэҥҥэ 2011 с. тыа хаһаайыстыбатыгар эксперимеҥҥэ киирдибит. Онон сибээстээн хас биирдии нэһилиэги кэрийэн субсидия хайдах уонна ханнык көрүҥҥэ бэриллиэхтээҕин эһигини кытта кэпсэтиэхтээхпит. Ол курдук, олунньу 14 күнүгэр биһиги улууспутугар коллегия ыытыллыбыта. Коллегия тыа хаһаайыстыбатыгар бэриллэр субсидия ставкаларын ылыммыта уонна хайдах бэрээдэктээх бэриллэрин быһаарбыта... Бу документтэр уларытыахпытын сөп. Онон эһигиттэн боппуруостаргытын уонна этиилэргитин күүтэбит», — диэн эппитэ.

Онон буолуталаабыт бастакы мунньахтарга дьон, интэриэстээх дьон быһыытынан, көхтөөхтүк кытынна. Ыйыталаһыы да үгүс. Олохтоммут субсидиялар кээмэйдэригэр сөбүлэһэр-сөбүлэспэт да аҕыйаҕа суох. Кэпсэтиигэ кыттыбыттар араас этиилэри оҥортоотулар.

Быйылгыттан ыла улуус ТХУ-та тыа хаһаайыстыбатын министерствотын кытта сөбүлэһии түһэриллибитинэн улуус бюджетыттан үбүлэнэр буолуоҕа. Аны кини «Нам улууһун ТХУ-та» муниципальнай казеннай тэрилтэ диэн аатталаҕа. 28 үлэһиттээх буолуоҕа.

2011 с. СР государственнай бюджетыттан көрүллэр субвенция суотугар «Нам улууһа» МТ бюджетыттан тыа хаһаайыстыбатын производствотын өйөөһүҥҥэ бачча кээмэйдээх субсидия бэриллэрэ быһаарылларыт:

— сүөһү иитиитигэр 95127000 солк., о.и. сибиинньэни иитиигэ 1544000 солк;

— үүнээйини үүннэриигэ 16398000 солк, о.и. 3091006 солк. сүөһү аһын үүннэриигэ, оҕуруот аһын үүннэриигэ — 2751000 солк., хортуоппуйга — 4141000 солк., бурдукка — 6315000 солк.; сылгыны үөрдээн иитиигэ 6953000 солк.; «Энгсиэли-булт» ХЭМТ-ҕэ 88000 солк.; «Нам улууһун ТХУ» МКТ-ҕэ 10122000 солк.

Тыа хаһаайыстыбатын бородууксуйатын оҥоруулуу өйөөһүҥҥэ бэриллэр субсидия ставкаларын «Нам улууһа» МТ коллегията үлэ көрүҥнэринэн арааран баччалыыны быспыт:

а) туттарыллар үүт ороскуотун сорҕотун толуйууга (1 киилэҕэ):

— күҥҥэ 350 кг үүтү ыан туттарар сайылыктарга — 20 солк.; күҥҥэ 351-тэн 550 дылы — 22 солк.; 551-тэн үөһэ — 25 солк.; специализированнай племенной тэрээһиннээх хаһаайыстыбаларга — 25 солк.; тэрээһиннээх хаһаайыстыбаларга (кыыҥҥы ыйдарга) — 25 солк.

б) Ыанньыксыт, бостуук хамнаһын сорҕотун компенсациялааһын (1 ставкаҕа ыйга) 8233 солк. 70 х. көрүллэр.

Онно тиксэллэр: механизациялаах хаһаайыстыбалар (1 ыанньыксыт нуормата — 50 төбө); илиинэн ыаччылар (нуорма — 15 төбө); механизированнай аҥардаах хаһаайыстыбалар (нуорма — 24 төбө); бостууктар (сайылыкка, 1 киһиэхэ нуорма — 70 төбө).

Сибиинньэ иитэр тирэх хаһаайыстыбаларга 1 ийэ төбөҕө 7700 солк. субсидия бэриллэр; иитиигэ хаалларыллар убаһа 1 төбөтүгэр 3000 солк.; биэ үүтүн туттарыыга, 1 киилэтигэр 37 солк. 50 х.; тэрээһиннээх уонна баанынай хаһаайыстыбалар сылгыһыттарыгар (65 төбөттөн элбэх сылгылаахтарга. 1 киһи нуормата — 65 төбө) — 8233 солк. 70 х.; түүлээҕи бултааһыҥҥа (1 тириигэ, төбөҕө):

— киис — 410 солк., андаатар — 20 солк., тиин — 45 солк. 94 х., бөрө (бириэмийэ) — 3000 солк.

Балары сэргэ сүөһү аһылыгын бэлэмнээһиҥҥэ, бурдугу ыһыыга, хортуоппуй, оҕуруот аһын ыһыыга үлэ түмүктээх, көдьүүстээх буолуутун көҕүлүүр араас ставкалар быһыллыбыттар.

Сыыппаралартан көрдөххө үлэ бары көрүҥнэригэр бэриллиэхтээх субсидия ставкалара аһара чиҥник, ыксарытык оҥоһуллубуттар.

СЫЛДЬЫБЫТ СЫЫҺЫ БУЛАР... ҮӨРЭНЭР

Үүммүт 2011 сылга республикабыт 4 улууһа, олиһигэр биһиги улууспут, тыа хаһаайыстыбатын салаатыгар дьаһаныы, үбүлээһин саҥа көрүҥүнэн үлэлиэхтээхтэр. Онон бу эксперимеҥҥэ хабыллыбыттар үлэ көдьүүстээх өттүн тобулан тыа хаһаайыстыбатын бары салаатыгар улахан хамсааһыны таһаарыахтаахтар.

Бу саҥа тэрээһиҥҥэ бэлэмнэнии бэрээдэгинэн «Нам улууһа» МТ дьаһалтата бу ый саҥатыгар Новосибирскай уобаласка 6 киһилээх делегацияны уопут атастаһыннара ыыта сырытта. Бу бөлөххө улуус ТХУ-тын кылаабынай агронома С.С. Терешкин, «Туймаада-Нам» ТХПК председателэ Э.И. Суздалов, «Бастыҥ-плюс» ТХПК председателэ Н.П. Ширяев, «Тунал» ХЭТ директора О.Е. Борисова, кылаабынай зоотехнига Н.П. Попов, директоры солбуйааччы Д.С. Попов киирэннэр уобалас тыатын хаһаайыстыбатын тэрилтэлэрин үлэлэрин, материальнай-техническэй хаачыллыыларын кытта билсистилэр.

Новосибирскайга тиийэн икки бөлөххө хайдан хас да оройуоҥҥа сылдьыбыттар. С.С. Терешкиннаах, үһүө буолан, бастаан Черепановскай оройуоҥҥа ыһыынан дьарыктанар «Семена» диэн баанынай хаһаайыстыбаҕа тиийбиттэр.

Бу хаһаайыстыба 5 үлэһиттээх, 1500 гектар иэннээх баанынналаах. Онно бурдук араанын ыһаллар. 3 комбайннаахтар. Хомуйбут сиэмэлэрин куурдан баран 5 ыскылаакка кутан харайаллар, ыраастыыллар, суортууллар. Бурдук сиэмэтин ыһыыга «Джон Дирс» диэн американскай хампаанньа техникатын тутталлар. Бу комплекс ыһыы технологиятынан көрүллэр 6 үлэни (операцияны) биирдэ толорор. Бу агрегаты эмиэ бу хампаанньа оҥорон таһаарар 150 ат күүстээх трактора соһор. Онон хос-хос техниканы сүүрдэн ночоотурбаттар. Сиэмэни ыраастаан, сөптөөх кондицияҕа тиэрдии урукку тэриллэринэн, техниканан толоруллар. Трактор уонна бу соһуллар комплекс сыаната 5 мөл. солк. Бу сылдьан быйылгы ыһыыбытыгар анаан 150 т эбиэһи, 20 т дьэһимиэни, 80 т хортуоппуйу, 500 киилэ оҕуруот аһын сиэмэлэрин атыылаһарга кэпсэттибит.

Нөҥүө күнүгэр Толмачевскай оройуоҥҥа сылдьан оҕуруот аһын теплицаҕа үүннэрэр хаһаайыстыбаҕа сыруттыбыт. Киһи сөҕүөх теплицалара аһара улахаттар. Уопсай иэннэрэ 16 гектар. Онтон билигин 4 гектарыгар үүнээйи олордоллор. Бу теплицаны тутууга 1 млрд. солк. ороскуоттаммыт. Теплицаны сылы быһа туһаналлар. Олус сылаас, сырдык. Үүнээйилэрин умнаһын тулата эрэ төрдүнэн аһаҕас. Онтон атын сир сиигги көтүппэт, итиини аһарбат анал пленканан бүрүллүбүт. Теплица былаһын тухары хас эмэ сиринэн пластиковай турбаларынан тардыллыбыт. Олор устун сылаас уу үүнээйи силиһигэр түһэн нүөлсүтэр.

Оттон О.Е. Борисова («Тунал» ХЭТ директора) бэйэтин үлэһиттэрин кытта үһүө буолан Маслянскай оройуоҥҥа баар «Сибирская нива» агрохолдинг ынах сүөһүнү туруорар комплексыгар сылдьыбыттар.

Бу комплекска барыта 1200 Австрияттан, Канадаттан аҕалыллыбыт симменталь, голштин боруода ынах сүөһү турар. Онтон 800-һэ ыанар ынах. Бу сүөһүлэри 2008 с. аҕалбыттар. Эмиэ баайыыта суох көрүллэллэр. Аһылыктара дэлэй. Күҥҥэ 40-45 кг сенаһы, 8-10 кг комбикорманы, 1-2 кг оту, 2 кг жмыҕы сиэтэллэр. Сылга 1 ынахтан ортотунан 5500 кг үүтү ыыллар эбит.

Эккэ анаан герефорд боруода сүөһүнү иитэллэр. Ньирэйдэрин эмтэрэн улаатыннараллар (подсос). Онон 18 ыйдарыгар тиийэн 500 кг үктүүллэр (тыыннаах ыйааһын). Сүөһү турар сиригэр кырбаммыт солуоманы халыҥ гына ыһаллар. Ону кэмиттэн кэмигэр күрдьэн таһааран компост оҥорон баран баанналарын уоҕурдууга тутталлар.

Бу хаһаайыстыба сүөһү аһа буолар үүнээйилэри ыһар элбэх баанналардаах. Онон аһылык боппуруоһугар кыһалҕаны көрсүбэт. Ыанар сүөһүлэрин кыһыннары-сайыннары биир сиргэ туруоран эрэн аһаталлар. Мэччиппэттэр. Сүөһүлэрэ элбэх, аһылыгынан дэлэйдик хаччынар, бородууксуйалара утары батарыллан иһэр, тыа хаһаайыстыбатын бары салаалара, астыыр-таҥастыыр тэрилтэлэр кооперациялаһан биргэ үлэлиир буоланнар хаһаайыстыба үлэтэ бары өттүнэн туруктаах, таһаарылаах эбит.

И. ИВАНОВ

КООПЕРАТИВТАР: БАЛАҺЫАННЬАБЫТ ХАЙДАҐЫЙ?

Нам улууһугар статуправление даанайынан 2010 сыл тохсунньу 1 күнүгэр барыта 71 тыа хаһаайыстыбатын кооператива учуокка турар, о.и. производственнай кооператив — 18, кредитнэй кооператив — 15, сүөһү көрүүтүгэр кооператив — 11, сылгы кооператива — 12, универсальнай (сылгы, сүөһү) кооператива — 2, өнөну оҥорор кооператив — 3.

Бу учуокка турар кооперативтар бары толору үлэлээбэттэр. Олох да үлэлээбэт кооперативтар эмиэ бааллар.

2010 с. балаҕан ыйыгар ТХМ кооперацияҕа уонна кредиттээһиҥҥэ отделын начальнига Попов В.А., республикатааҕы ревизионнай союз бырабылыанньатын председателэ Ефремов В.Н. уонна сүбэлиир киин директорын солб. Тимофеев В.И. биһиги улууска киэҥ ыҥырылаах мунньах оҥорон тураллар. Ол мунньахха улууска баар кооперативтары бэрээдэктээҥ уонна чахчы үлэлиир кооперативтары чуолкайдаан диэн барбыттара. Хомойуох иһин, бу үлэ ситэ барбакка турар. Кооперативтар үлэлэринэн быһаччы дьарыктанар нэһилиэк баһылыктара, тыа хаһаайыстыбатын специалистара болҕомтолорун толору уура иликтэр.

Ааспыт сыл алтыннытыгар республикатааҕы ревизионнай союз биригээдэтэ улуус нэһилиэктэрин кэрийэ сылдьан кооперативтар үлэлэрин бэрэбиэркэлээбитэ. Бэрэбиэркэ түмүгүнэн, нэһилиэктэрдээҕи тыа хаһаайыстыбатын специалистарыгар, туох итэҕэстэр баалларын ыйан туран, сыл бүтүөр диэри туоратарга этии киллэрбиттэрэ.

Оттон билигин балаһыанньа хайдаҕый?

КРЕДИТНЭЙ КООПЕРАТИВТАРГА

Барыта 15 кредитнэй кооперативтаахпыт. Онтон 10-на билигин үлэлии олорор. Мантан Модукка уонна Хатырыкка тэриллибит кооперативтар салайааччылара үлэлэриттэн аккаастана сылдьаллар. «Үөдэй» кооперативын салайааччыта бэрэбиэркэттэн куотуна сылдьар. Хамаҕаттаҕа тэриллибит «Соттой» кооператив 2 сайылыгы тутууга үбүлээһини ылбыта уонна үлэтин тохтотон кэбистэ. Бу сайылыктар ким балансатыгар сылдьаллара биллибэт. Түбэҕэ тэриллибит «Аартык» кооператив отчуоттуур документтэрин көрдөрбөтө.

СҮӨҺҮ ИИТИИТИГЭР КООПЕРАТИВТАРГА

11 кооператив үүтү тутуунан уонна сүөһү көрүүтүгэр өнөну оҥоруунан дьарыктанар. Балары таһынан 2 универсальнай кооператив үлэлиир: үүтү тутууга уонна сылгы иитиитигэр өнөну оҥорууга. 9 кооператив сайыҥҥы ыйдарга сүөһүнү сайылыкка таһааран көрөллөр уонна үүтү туталлар. 2 кооператив кыстыкка сүөһүнү көрүүнэн дьарыктаннылар: 1 Хомустаахха «Айтал» уонна Хатырыкка «Чэчир» кооперативтар. Хомойуох иһин, «Айтал» кооператив кыайан дьаһаммакка үлэтин тохтотто.

СЫЛГЫ ИИТИИТИГЭР КООПЕРАТИВТАРГА

12 кооператив сылгы иитиитигэр өнөну оҥоруурга ананан тэриллибиттэрэ. Мантан 8 кооператив эрэ чахчы үлэлиир диэхпитин сөп. Бу кооперативтар сылгы базатын тутуннулар. Бу кооперативтарга улуус сылгытын 35% көрүллэр. Балайда үчүгэй үлэлээҕинэн 1 Хомустаахха тэриллибит «Дайар» кооперативы бэлиэтиэххэ наада.

Ревизиялыыр бэрэбиэркэҕэ 14 кооператив хабылынна. 7 кооператив документтэрин көрдөрөрү наадалааҕынан аахпатылар: «Сыҥдыыс» (1 Хомустаах), «Үөдэй» (Үөдэй), «Мымах» (Партизан), «Кубалаах» (Партизан), «Маяк» (Хатыҥ Арыы), «Аартык» (Түбэ). Ыраах нэһилиэктэр (Көбөкөн, Салбаҥ, Таастаах, Искра, II Хомустаах, Арбын) бэрэбиэркэҕэ хабыллыбатылар. 5 кооператив үлэлэрин тохтоттулар.

Бэрэбиэркэлэммит кооперативтарга 8-гар бухгалтердара суох. Биэс кооператив бухгалтерскай учуоту ыытарга тэрилтэни кытта дуогабардаспыт.

Бары кооперативтар сүрүн итэҕэстэрэ:

— бухгалтера суох буолан бухгалтерскай учуот барбат;

— кассовай уонна кылаабынай кинигэлэр суохтар;

— пайщиктаахтарга членскэй киниискэлэрэ суох, реестр эмиэ суох;

— кооперативтар бырабылыанньалара, кэтээн көрөр сэбиэттэрэ үлэлээбэттэр, мунньахтаабаттар;

— кооператив дохуотун уонна ороскуотун сметалара суох;

— харчы киириитин уонна ороскуоттааһынын кассовай документтара суох.

Бэрэбиэркэ түмүгүнэн, 6 эрэ кооператив үчүгэй сыананы ылылар: «Кыһыл-Сыыр» (1 Хом.), «Эрэл» (Нам), «Туймаада-Нам» (Нам), «Дайар» (1 Хом.), «Туналгы» (Модут). Атыттарга итэҕэстэри туоратарга рекомендация бэрилиннэ.

5 кооператив: «Туһалыыр» (Никольскай), «Маяк» (Бөтүҥ), «Кэлим» (Модут), «Сиэрдээх» (Хатырык), «Маймаҕа» (Маймаҕа) үлэлэрин тохтоппуттарынан ликвидацияҕа барыахтаахтар эбэтэр салалтаны уларытыахтаахтар. Кооперативтарга быһаччы көмөлөһөр сыалтан республикатааҕы ревизионнай союз Нам улууһугар бэйэтин бэрэстэбиитэлистибэтин аста. Онно салайааччынан Тарабукина Марфа Семеновна ананна. Бухгалтера суох кооперативтарга «Консалтинг» ХЭТ көмөнү оҥоруо.

Саха республикатын правительствотын уураах ааҕын быһыытынан ревизионнай союзка киирбэтэх уонна ревизионнай бэрэбиэркэ түмүгүнэн үчүгэй сыанабылы ылбатах кооперативтарга бюджеттэн үбүлээһин мантан инньэ тохтотуллуохтаах. Онон нэһилиэк баһылыктара, тыа хаһаайыстыбатын специалистара уонна кооперативтар салайааччылара бу ирдэбиллэри толорорго дьаһаллары ылыахтаахтар уонна кооперативтар салгыы үлэлиилэригэр кыах биэриэхтээхтэр.

М.Д. СОЛОВЬЕВ,
СР АПК КМК Намнааҕы бэрэстэбиитэлэ

«БИРИЭМЭ КИНИЛЭРИ ТАЛБЫТА»

Хатыҥ–Арыы нэһилиэгэр Аҕа нэдиэлэтин чэрчитинэн И.Е. Винокуров аатынан орто оскуолатыгар биир улахан суолталаах, киэҥ хабааннаах тэрээһин буолла. Манна даҕатан эттэххэ, 2011 сылга Аппааны аҕаларын сэбиэтин председателинэн Оконешников Павел Николаевич, Чечняҕа сэрии кытыылааҕа, «Мужество» орден кавалера, талыллыбыта.

Аппааны аҕаларын сүбэтэ тэрийбит көрсүһүүгэ «Белый медведь» спецназ командира, «Время выбрало их» диэн кинигэ автора, «Орден Мужества» кавалера И.П. Черкашин, СР ветеран афганец-тар ассоциацияларын председателэ Н.Г. Гребенников, саллааттар ийэлэрин комитетын председателэ М.Е. Емельянова, «Совет воинов

ветеранов боевых действий» общественнай тэрилтэ председателэ Петр Сидоров, СР аҕаларын лигатын председателэ М.И. Лонгинов, Даманскай событие кыттыылааҕа А.И. Бобошко уонна Чечня уоттаах сэриитин кыттыылаахтара Рустам Захаров, Рустам Саввинов, Владимир Куприянов, Николай Чукров кытыннылар. Ыҥырыылаах ыалдьыттар олохтоох дьаһалтаҕа сылдьан нэһилиэк баһылыгын кытта көрүстүлэр, салгыы И.Е. Винокуров аатынан музейга сырыттылар. Биэчэри обществознание учуутала И.Д. Ноговицын иилээн ыытта, А.А. Романов уонна «Прибой» вокальнай ансамбль эҕэрдэ ырыалара биэчэри киэргэттилэр. Ыалдьыттар эмиэ эҕэрдэ нүөмэрдээх кэлбиттэрэ олохтоохтор махталларын ылла.

Биэчэр кыттыылаахтара сэриигэ сылдьыбыт сырыыларын, табаарыстарын кэпсээтилэр. Бу күн «Время выбрало их» кинигэ иккис томун презентацията буолла, автор И.П.Черкашин кинигэтин туһунан улахан баай ис хоһоонноох иһитиннэрии оҥордо. Уол оҕо армияҕа хайаан да сулууспалыахтааҕын, дьиҥнээх эр киһи оскуолатын барыахтааҕын туһунан элбэхтик этилиннэ. И.М. Лонгинов активнай позициялаах аҕаларга Саха республикатын дьиэ кэргэн отделын аатыттан Махтал суруктары Т.Т. Григорьевка, Ф.П. Сивцевкэ, П.Н. Оконешниковка туттарда. Биэчэргэ ГОУ ПЛ №2 курсант уолаттара, үрдүкү кылаастар уонна олохтоохтор кыттыыны ылылылар.

Оскуола саалатыгар «Булт абылаҥа» фотоконкурс уонна аҕалар үлэлэрин быыстапката дьүүлгэ туруоруллубута. Дьүүллүүр сүбэ түмүк таһааран кыайыылаахтар грамотанан уонна бириистэринэн наҕараадаланнылар. Барыта 28 киһи кытынна, барыларыгар сертификат уонна өйдөбүнньүк бэлэх туттарылынна.

Н.Д. СИВЦЕВА, обществ. корр.

ПАТРИОТТАР КЫҺАЛАРА

Үгэс быһыытынан ыытыллар Аҕа дойдуну көмүскээччилэр күннэригэр анаммыт тэрээһиннэр уһун карантин кэнниттэн оскуолаҕа олунньу 21 күнүттэн саҕаланнылар.

Биһиги бу нэдиэлэбитин үрдүк ситиһиилээхтик көрүстүбүт. Ол курдук «Палитра» куруһуок иитиллээччитэ, 2 кылаас үөрэнээччитэ Босиков Давид (салайааччы Зырянова Н.Е.) норуоттар икки ардыларынааҕы «Сэрии оҕолор харахтарынан» уруһуй күрэҕэр кыттан 3 ст. дипломунан наҕараадаланна. Хамаҕаттаҕа ыытыллыбыт са а уһуйуллан эрэр гиревиктэр республикатааҕы күрэхтэригэр «Гиревой спорт» секция (сал. Михайлов И.И.) 5 иитиллээччитэ кыттыыны ыллылар. Манна Новгородов Саша (11 кыл., 65кг) - 1 миэстэ, Ядреев Сеня (9 кыл., 65 кг. үөһээ) - 2 миэстэ, Новгородов Володя (8 кыл., 50 кг) - 3 миэстэ уонна бу ыйааһы а Соловьев Петя 3 миэстэни ыллылар. Дьокуускай куоракка ыытыллыбыт кикбокса чемпионатыгар 11 кылаас үөрэнээччитэ Федотов Вадим 65 киилэҕэ диэри ыйааһы а киирсэн 1 миэстэ буолла.

Нэдиэлэ устата патриотическай темаҕа кылаас чаастара, аһаҕас уруоктар, сүһүөҕүнэн арааран алын кылаастарга байыаннай эстафета буолла. Үрдүкү кылаастарга ОБЖ уруоктарыгар үөрэтэр матырыйааллары олоххо хайдах тутталларын көрүү, байыаннай хаамыы уонна ырыа көрүүтэ ыытылынна.

Орто уонна үрдүкү сүһүөх уолаттарыгар анаан Үөдэй 5-с № баһаарынай чааһын салайааччыта Зырянов И.А., «Тирэх» нэһилиэк аҕаларын түмсүүтүн председателэ Зырянов Е.Е., республикатааҕы саллааттар уонна мотуруостар бырааптарын көмүскүүр комитет председателин солбуйааччы Обутов Р.М. оскуола выпускниктарын, сулууспалаан кэлбит нэһилиэк чаҕылхай ыччаттарын, спортсменнарын түмэн кылаас чааһа ыыттылар.Ыалдьыт уолаттар байыаннай формаларын кэтэн олорон бииртэн биир интэриэһинэйи кэпсээтилэр. Ордук оскуола выпускниктарыгар туһаайан «армияҕа сулууспалыыртан куотунуман, баран сулууспалаан кэлиҥ» диэн ы ырдылар.

Бука, улууспутугар да, республикабытыгар да Обутов Роман Михайловиһы билбэт киһи суоҕа буолуо дии саныыбын. Кини Саха сириттэн сулууспалыы сылдьар саллааттар бырааптарын сүүрэн-көтөн, көмүскээн тиһэҕэр тириэрдибит үтүө дьыалата үгүс. Бу күн оҕолорго армия устаабыттан, буруйданар ыстатыйалартан, саха уолаттарын хорсун быһыыларын туһунан бэрт элбэҕи кэпсээтэ. Армия олоҕор буолар араас быһылааннар ордук са а сулууспалыы тиийбит уол оҕо бэйэтин бырааБын билбэтиттэн тахсыталыыр диир.Киниэхэ оҕолор элбэх ыйытыы биэрдилэр, ол курдук «не годен» диэн эрээри армияҕа барыан баҕарар уол хайдах буолар диэн ыйытыыга маннык хоруйдаата: «Һаһаа барыаххытын баҕарар буоллаххытына, медицинскэй түмүккэ наадыйбат байыаннай чаастар бааллар» - диэтэ. Аны оҕо оскуолаҕа үөрэнэ сылдьан КДН, ПДН учуотугар тура сылдьыбыт буоллаҕына, элитнай байыаннай чаастар сулууспаҕа ылбаттар эбит. Онон уолаттар эрдэттэн бэйэҕит олоххутун о осто сылдьы , быстах санааҕа былдьаныма , куһаҕа а убаныма , спордунан утумнаахтык дьарыктаны диэн сүбэлээтэ. Роман Михайлович Россия байыаннай чаастарыгар сулууспалыыр усулуобуйа тупсарын туһугар сыралаах үлэтин сыаналыыбыт, киниэхэ баҕарабыт үтүө дьыалата үчүгэй түмүктэрдээх буоларыгар.

Хабаровскай куорат Сосновка учаастагар 6767 № спецназ байыаннай чаһын платцыгар, 2004-2007 сылга диэри СР былааҕа күөрэччи ыйанан турбутун ордук долгуйа, киэн тутта иһиттибит. Бу Саха сириттэн сулууспалыы сылдьар саллааттар бэриниилээх, чаҕылхай сулууспаларын холобур о остон чиэстээһин бэлиэтэ буолар эбит.

Онон олунньу тиһэх нэдиэлэтэ оскуола уолаттарыгар ордук туһалаах, үрдүк ситиһиилээх түмүктэннэ.

В.Р. БАРАШКОВА,Үөдэй орто оскуолатын иитэр үлэҕэ директоры солбуйааччы

Туоһулуур - сыыппара!

Намнааҕы байыаннай комиссариат чахчыларынан, Нам улуһуттан Хотугу Кавказка контрагынан 31 киһи сулууспалаабыта биллэр. Ол курдук Намтан 10, Хамаҕаттаттан 5, Үөдэйтэн, Аппааныттан 3 уонна ыаллыы нэһилиэктэртэн биирдии уол баран кэлбиттэр. Онон эйэлээх олоххо олорор курдук эрээрибит, санаабыт эрэ тиийэр ыраах Кавказ айдаана хас биирдии ыал аанын тоҥсуйан ыксата сылдьыбыт кэмнэрдээх.

Уолаттар бары бойобуой дьайыы бэтэрээннэрэ буолаллар. Үгүстэрэ биирдии, иккилии,

үстүү сыл сулууспалаабыттар. 15 рядовой, 3 ефрейтор, 6 мл. сержант, 5 сержант, 1 ст. сержант байыаннай званиелаахтар. Кинилэр истэригэр Хотугу Кавказ регионугар сулууспалаабыт, Граф Биэрэгин олохтооҕо, сержант Павел Николаевич Оконешников „Мужество" уордьанынан, ефрейтор Анатолий Альбертович Баишев (Никольскай) „Кавказка контртерр. операция кыттыылааҕа" мэтээлинэн, сержант Афанасий Михайлович Слепцов (Нам) Суворов аат. мэтээлинэн, Чечня республикатыгар Ханкала сэл. сулууспалаабыт рядовой Станислав Семенович Гаврильев (Салбан) „За воинскую доблесть" мэтээлинэн, Чечня Шали нэһилиэнньэлээх пуунугар сулууспалаабыт рядовой Игорь Михайлович Местников (Нам) „За воинскую доблесть 2 ст." мэтээлинэн наҕараадаламмыттар.

Сулууспалаабыт уолаттартан билигин саамай аҕа саастаахтара -48, эдэрдэрэ – 25 саастаах.

Л. УВАРОВСКАЯ

КӨМҮС ТАРБАХТААХТАР

Аан дойду дьахталларын күнүгэр аналлаах сэргэх биэчэр буолан ааста. «Көмүс сап» конкурс, иистэнньэҥнэр оҥоһуктарынан уонна «Эбээлэр сундууктарыттан» быыстапкалар ыйаннылар. Е.П. Аверьянова кылынан оҥоһуктара, А.Е. Олесова сабынан, оҕуруонан

быысапкалара, киэргэллэрэ, Р.П. Леонтьева сахалыы таҥастара, М.А. Гуляева былыргы муода былааччыйата, дьууппата, былааттара тэлгэммиттэрэ, ыйаммыттара киирбит эрэ киһи болҕомтотун тардар.

Биэчэри «Санаалар» ырыанан К.К. Герасимова, М.К. Олесова, Е.Д. Баишева астылар. Эҕэрдэ тылы МТ баһылыга Д.Г. Шелковников этэн, ырыанан эҕэрдэтин киэргэттэ.

Конкурс саҕаланан, сир симэҕин курдук симэнэн, кыттааччылар Е.Р. Колесова, Е.Д. Башева, Т.Н. Баишева, В.В. Герасимова ытыс таһыныытынан доҕуһуолланан, нарын ырыанан арыаллатан киирдилэр. Үс көрүҥнэ, сайыҥны, киэһээҥи уонна эксклюзивнай таҥастары тигэн аҕалан, кэтэн киирэн бар дьоҥҥо көрдөрдүлэр.

Дьүүллүүр сүбэҕэ профессиональнай иистэнньэҥнэри А.Е. Олесова, Р.П. Леонтьева, И.В. Зарбуева, дизайнер Т.И. Егорова быһаардылар. Кыайыылааҕынан эдэр ийэ В.В. Герасимова ааттанан оскуола, ДК аатыттан сыаналаах бириистэри тутта. Атыттар да илии тутуурдаах, өттүк харалаах үөрэн-көтөн тарҕастылар. «Эрэл» түөлбэ (сал. Протопопова П.Р.) актыбыыстарыгар эҕэрдэ тыл эгэлгэтин эттилэр, сэмэй бэлэх туттардылар.

Т. НИКОЛЬСКАЯ
Никольскай

УТУМ САЛҔААЧЧЫЛАР

П.И. Сивцев аатынан Намнааҕы историко-этнографическай музей иһинэн үлэлиир норуот маастардарын түмсүүтэ ааспыт үбүлүөйдээх сылга „Салют, Победа!» норуот айымныытын республиканскай фестивалыгар кыттан М.П. Сыромятникова, Нь. Николаева дипломант, М.П. Рехлясова, М.Н. Бурцев, М.В. Оконешникова, Т.Н. Москвитина, А.Г. Протопопова лауреат үрдүк аатын ылбыттара.

Сэтинньи саҥатыгар музей быыстапкалыыр саалатыгар сааскы халаан уутуттан улахан хоромньуну көрсүбүт норуот маастара А.И. Колесов дьиэ кэргэнигэр көмөлөһөр сыаллаах акция-быыстапка тэриллэн уопсайа 40 тыһ. солк. курдук үп хомуллубута. Манна улуус салалтата, «Симэх» галерея, НСШ-2, Намнааҕы гимназия үтүө санааларын холбоон көхтөөхтүк кыттыбыттара.

М.И. Новгородова, Т.Н. Москвитина, А.Г. Местникова, Т.М. Соловьева, А.С. Слепцова, А.П. Мальцева, А.Г. Протопопова, М.П. Рехлясова курдук улахан маастардар бастыҥ үлэлэрин көрдөрүүгэ таһааран норуот искусствотын араас көрүҥүн арыйар олус сэргэх, дьоһуннаах быыстапка буолбута.

Афанасий Иннокентьевич бэйэтэ талах оҥоһук эгэлгэтин аҕалан кэккэлэппитэ. Бу акция туһааннаахтарга материальнай да, моральнай да өттүнэн өйөбүл буолбута саарбаҕа суох. Ойуурдаах куобах охтубат, дьонноох киһи тутайбат диэн мээнэҕэ эппэттэр.

Быйыл кыһын педагогическай үлэ ветерана Иванова Валентина Петровна персональнай быыстапката аһыллан үлэлээбитэ. Кини Анна Николаевна Зверева авторскай оскуолатыгар утумнаахтык дьарыктанан, лоскутнай техниканы баһылаан, омук сиригэр тиийэ араас таһымнаах быыстапкаларга кыттан дьонсэргэ биһирэбилин ылыан ылла.

Валентина Петровна бэйэтэ тикпит ат симэҕин комп-

легын музейга күндү бэлэх быыытынан туттарда.

Бу иннинэ 1 Хомустаахтан Яна Петровна Орлова оһуордаах-мандардаах кыыс хаппахчытын аанын туостан тигэн бэлэх ууммута.

Москвитина Татьяна Николаевна Дьырыбына Дьырылыатта кыыс бухатыыры ойуулаан уонна сахалыы быысапкалаах дьахтар үтүлүгүн тигэн биэрбитэ.

Ааспыт ыйга тыыл, үлэ ветерана Падалко Екатерина Федоровна айар быыстапката арыллан турбута. 86 саастаах кырдьаҕас киһи эрэ сөҕүөх бииртэн биир кэрэ үлэни кэккэлэччи ыйаабыт.

Манна бааллар биһиги ийэлэрбит эдэр саастарын аргыстара быысапкалаах сыттыктар, истиэнэҕэ ыйанар дорожкалар, натюрмортар **(хаартыскаҕа)**.

Күннээҕи түбүктэн быыс булан сырдык иэйии, ыраас санаа долгунугар уйдаран олорон солко сабынан оҥуор анньан, курусуба баайан кыракый хоһун киэргэтэрэ.

Кэлин саһыран баран араас дьэрэкээн саптан күрүчүөгүнэн күн курдук төгүрүк салфеткалары баайар буолбута. Биэс уонтан тахса маннык чаҕылхай „күннэри» чугас дьонугар, доҕотторугар бэлэхтээбитэ.

Саха норуотун искусствотын кистэлэҥнэрин илиилэригэр илдьэ сылдьар, салгыы сайыннарар утум салҕааччы маастар дьахталлары сандал саһынан, Аан дойду дьахталларын күнүнэн истиҥник эҕэрдэлээн туран тус олохторугар дьолусоргуну, айар талааннара өссө арыллан кэрэни, сырдыгы, үйэлээҕи үксэтэ туралларыгар баҕарабыт.

С.Е. ОХЛОПКОВА,
Намнааҕы музей сотрудника

Распоряжение от 22.02.2011 № 194-р

ОБ УТВЕРЖДЕНИИ НОВОГО СОСТАВА УЛУСНОЙ КОМИССИИ ПО ДЕЛАМ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ И ЗАЩИТЕ ИХ ПРАВ ПРИ АДМИНИСТРАЦИИ МО „НАМСКИЙ УЛУС»

В соответствии с Федеральным законом № 120 от 24.06.1999 г. «Об основах системы профилактики безнадзорности и правонарушений несовершеннолетних», Закона Республики Саха (Якутия) № 696-111 от 09.06.2006 г. «О комиссиях по делам несовершеннолетних и защите их прав», Закона Республики Саха (Якутия) от 10.01.2008 г. «О наделении органов местного самоуправления муниципальных районов и городских округов Республики Саха (Якутия) отдельными государственными полномочиями по исполнению функций комиссии по делам несовершеннолетних и защите их прав», распоряжаюсь:

Утвердить новый состав улусной комиссии по делам несовершеннолетних и защите их прав в следующем составе:

— Попов Иван Романович – заместитель главы улуса по социальным вопросам, председатель улусной комиссии;

— Маркова Любовь Михайловна – дир. ГУСО «Намский социально-реабилитационный центр для несовершеннолетних», депутат улусного совета депутатов МО «Намский улус», зам. предс. комиссии;

— Сокольников Петр Григорьевич – нач. МОБ ОВД по Намскому району, зам. предс. комиссии;

— Ядрихинская Матрена Андреевна – отв. секр. комиссии.

Члены:

Москвитина Лена Прокопьевна – ст. инспектор ПДН ОВД по Намскому району;

— Аммосова Варвара Иннокентьевна – нач. УУИ № 16 ФБУ „МРУИИ № 1 УФСИН России по РС(Я)» Намского улуса;

— Павлова Аксинья Семеновна – зав. отделом по ВР и ДО МО „Управления образования Намского улуса»;

— Кириллина Айталина Степановна – улусный педиатр МУЗ „Намская центральная районная больница»;

— Винокурова Мария Михайловна – гл. спец. отдела опеки и попечительства;

— Степанова Татьяна Николаевна – гл. спец. отдела семьи и детства;

— Абрамов Петр Васильевич – гл. спец. отдела по молодежной политике;

— Попов Владимир Игнатьевич – дир. Центра занятости Намского улуса;

— Рыкунова Вера Николаевна – зам. редактора газеты „Энсиэли»;

— Попов Революй Герасимович – член улусного совета общественного движения „Воспитание – всем обществом», пенсионер.

2. Аннулировать распоряжение главы улуса за № 129-р от 10.02.2010 г. «Об утверждении нового состава улусной комиссии по делам несовершеннолетних и защите их прав».

3. Контроль за исполнением данного распоряжения возложить на заместителя главы улуса Попова И.Р.

Глава улуса А. ИЛЬИН

ПОЛОЖЕНИЕ

о конкурсе среди учителей общеобразовательных учреждений МО «Намский улус» на лучший урок по теме «Избирательное право»

1. Общие положения

1.1. Конкурс среди учителей общеобразовательных учреждений МО «Намский улус» на лучший урок по теме: «Избирательное право» проводится с целью развития интереса к избирательному праву и избирательному процессу, формирования у будущих избирателей основ правовой культуры и активной гражданской позиции, реализации творческого потенциала учителей.

1.2. Конкурс проводится в период с 1 марта по 10 апреля 2011 г.

2. Условия конкурса

2.1. В конкурсе принимают участие учителя или коллективы авторов (в составе не более двух человек) общеобразовательных учреждений МО «Намский улус» (школ, лицеев, гимназий). Ограничений по возрасту, стажу работы (иным основаниям) не устанавливается.

2.2. Для участия в конкурсе необходимо представить:

* план-конспект уроков или внеклассных мероприятий по теме «Избирательное право и избирательный процесс»;

* самоанализ уроков или внеклассных мероприятий;

* видеозапись уроков или внеклассных мероприятий (по возможности).

2.4. Работа должна быть выполнена на листах формата А4, прилагаемые к работе плакаты, схемы и другой иллюстративный материал должны быть сложены так, чтобы соответствовать формату А4. На сопроводительном листе необходимо указать наименование, почтовый индекс и адрес общеобразовательного учреждения, телефон, фамилию, имя, отчество педагога.

Конкурсные материалы направляются в Намскую улусную библиотеку в Центр правовой информации в срок до 10 апреля по адресу: 678380, с. Намцы, ул. И. Винокурова, 6. Тел: 41-7-59

Роспотребнадзор разъясняет

15 МАРТА — ВСЕМИРНЫЙ ДЕНЬ ЗАЩИТЫ ПРАВ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ

Территориальный отдел Управления Роспотребнадзора по РС(Я) в Намском районе информирует, что 15 марта отмечается Всемирный день защиты прав потребителей. По сложившейся традиции его тематику определяет Международная Федерация потребительских организаций (CI), и в 2011 г. этот день пройдет под девизом «Потребители за честные финансовые услуги».

Напомним, что в прошлом году девиз Всемирного дня звучал «Наши деньги, наши права». Тем самым уже второй год подряд вопросы защиты прав потребителей на рынке финансовых услуг не теряют своей актуальности, что подтверждает сохраняющуюся обеспокоенность мирового потребительского сообщества состоянием дел в кредитной сфере. Всемирный день защиты прав потребителей был провозглашен решением ООН в 1983 г. и приурочен к знаменитому выступлению президента США Джона Кеннеди на конгрессе 15 марта 1961 г. Ровно пятьдесят лет минуло после эпохальной речи, но она не потеряла актуальности до сих пор. Кеннеди провозгласил четыре неотъемлемых права потребителей: право на безопасность, право на выбор, право на замену тех или иных продуктов или товаров и право быть услышанным. Все это в полной мере относится и к финансовым услугам, поскольку доступ к получению безопасных, стабильных, «прозрачных», законных финансовых услуг является показателем демократических свобод граждан и процветания страны в целом.

Ко Всемирному дню защиты прав потребителей Территориальным отделом Управления Роспотребнадзора по РС(Я) в Намском районе разработан план мероприятий, в котором планируется задействовать широкие слои населения, органы самоуправления, средства массовой информации, образовательные учреждения, общественные организации и другие. Информация о результатах работы будет озвучиваться в СМИ.

Территориальный отдел Управления Роспотребнадзора по РС(Я) в Намском районе

ПОЛОЖЕНИЕ

о воспроизводственном участке N 2

1. ОБЩИЕ ПОЛОЖЕНИЯ

1.1. Воспроизводственные участки N 1, 2 образованы на основании Соглашения об организации воспроизводственного участка ООО МО «Энсиэли булт» с муниципальным образованием Намского улуса и решения учредителей предприятия.

1.2. Территория воспроизводственного участка не может быть предоставлена для долгосрочного пользования объектами животного мира юридическим лицам и индивидуальным предпринимателям для целей охоты, до упразднения охотничьего воспроизводственного участка.

1.3. В границах воспроизводственного участка выделяются специальные участки территорий и акваторий, имеющие местное значение, но необходимые для осуществления жизненных циклов объектов животного мира (размножения, выращивания молодняка, отдыха, миграции и других). На указанных участках территорий и акваторий отдельные виды хозяйственной деятельности, сроки и технологии их проведения, если они нарушают жизненные циклы объектов животного мира, подлежат согласованию.

1.4. Научно-исследовательская и просветительская деятельность, финансово-хозяйственная деятельность на территории участка, условия оплаты труда служащих участка регулируются действующим законодательством.

1.5. Воспроизводственный участок N 2 структурно подчиняется ООО МП «Энсиэли булт».

2. ОПИСАНИЕ ГРАНИЦ ВОСПРОИЗВОДСТВЕННОГО УЧАСТКА N 1

Заявленная территория для создания зоны покоя для природных объектов в Намском улусе находится в Лено-Вилюйском междуречьи, в зоне смешанных лесов, в долинах рек Кэнкэмэ и Ханчалы в их среднем течении. С характерной природой для средней подзоны таежных лесов Центральной Якутии.

Граница территории представленной для организации зоны покоя в Намском улусе начинается с крайней южной точки, которая находится на пересечении трассы Намцы-Тастах и магистрального газопровода. Далее идет в Северо-Западном направлении до пересечения трассы Намцы-Салбан. Далее в северном направлении до местности «Ойун Юрэгэ», далее в восточном направлении пересекает речку Кэнкэмэ через урочище «Кыты-Балы» до Белозерской просеки. Далее в Юго-Западном направлении по трассе до начальной точки, где граница замыкается.

ОПИСАНИЕ ГРАНИЦ ВОСПРОИЗВОДСТВЕННОГО УЧАСТКА N 2

2.1. Граница начинается с западной стороны озера «Тумалытта», идет в южном направлении по границе Усть-Алданского и Намского улусов на протяжении 15 км, далее в западном направлении по южной береговой линии озера «Маралай» прямо до береговой линии реки Лена. Далее на Север 15 км до озера «Хорбут Кюель» далее по северной стороне береговой линии озера «Хорбут Кюель» до границы пересечения с Усть-Алданским улусом.

3. ЗАДАЧИ ВОПРОИЗВОДСТВЕННОГО УЧАСТКА

В задачи воспроизводственного участка входят:

— осуществление охраны объектов животного мира, отнесенных к объектам охоты, и среды их обитания;

— проведение полного объема учетных работ;

— мониторинг состояния численности видов охотничьих животных, подлежащих охране и воспроизводству;

— проведение мероприятий по увеличению и поддержанию оптимальной численности охотничьих животных, в том числе биотехнических мероприятий и мероприятий по увеличению защитных свойств среды их обитания;

— регулирование численности охотничьих животных, в целях предотвращения нанесения ущерба охотничьему хозяйству.

4. РЕЖИМ ОХРАНЫ

4.1. Правила въезда и проезда на территорию воспроизводственного участка.

4.1.1. Въезд и проезд на территорию участка производится по согласованию с администрацией ООО МП «Энсиэли булт».

4.1.2. Нахождение с целью охоты на территории производственного участка производится по путевкам, выдаваемым ООО МП «Энсиэли булт».

4.2. Зонирование территории

4.2.1. Территория воспроизводственного участка состоит из единой зоны, в пределах которой запрещена охота, допускаются мероприятия, связанные с исполнением режима охраны и научные исследования по программам, согласованным с ООО МП «Энсиэли булт».

4.3. Режим охраны

4.3.1. Воспроизводственный участок обозначается на местности предупредительными и информационными знаками (аншлагами).

4.3.2. В пределах воспроизводственного участка устанавливается единый для всей его территории режим природопользования и границы.

4.3.3. Собственники, владельцы и пользователи земельных участков, на которых расположен данный воспроизводственный участок, а также все иные физические и юридические лица обязаны соблюдать установленный для данного воспроизводственного участка режим охраны и несут за его нарушение административную, уголовную и иную установленную законом ответственность.

4.3.4. Соблюдение режима воспроизводственного участка и его охрана обеспечивается ООО МП «Энсиэли булт», совместно с инспекцией охраны природы Намского улуса, в угодьях которого расположен воспроизводственный участок. Оформление материалов на нарушителей режима (составление протоколов и др.) осуществляют лица уполномоченные действующим законодательством.

4.3.5. Охрана территории защитного участка входит в обязанности сотрудников ООО МП «Энсиэли булт» и Департамента охотничьего хозяйства МОП, а также, к охране территории защитного участка могут привлекаться сотрудники МВД, экологического контроля, охраны лесного фонда и пр., на которых возложен надзор, и контроль за выполнением правил.

4.3.6. ООО МП «Энсиэли булт», в угодьях которого расположен воспроизводственный участок, и службы его охраны взаимодействуют в вопросах обеспечения режима природопользования со специально уполномоченными на то государственными органами Российской Федерации в области охраны окружающей природной среды, а также с органами внутренних дел.

4.3.7. Контроль за соблюдением установленного режима воспроизводственного участка осуществляется ООО МП «Энсиэли булт» и инспекцией охраны природы Намского улуса.

4.3.8. Разрешение споров в области использования и охраны данного воспроизводственного участка осуществляется в соответствии с действующим законодательством.

4.4. На территории воспроизводственного участка запрещается:

— хозяйственная деятельность, которая может нанести ущерб объектам охоты и среды их обитания без согласования с ООО МП «Энсиэли булт».

5. ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА НАРУШЕНИЕ РЕЖИМА ВОСПРОИЗВОДСТВЕННОГО УЧАСТКА

5.1. Нарушение установленного режима или иных правил охраны на территории воспроизводственного участка влечет за собой привлечение к ответственности, установленной Федеральными законами, законами Республики Саха (Якутия) и другими природоохранными нормативно-правовыми актами.

5.2. Вред причиненный объектам охоты и среды их обитания в границах воспроизводственного участка, подлежит возмещению в соответствии с утвержденными в установленном порядке таксами и методиками исчисления размера ущерба, а при их отсутствии — по фактическим затратам на их восстановление.

6. ОРГАНИЗАЦИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ВОСПРОИЗВОДСТВЕННОГО УЧАСТКА

6.1. Деятельность, связанная с охраной и воспроизводством объектов охоты на территории воспроизводственного участка, осуществляется работниками ООО МП «Энсиэли булт».

6.2. Количество закрепленных за воспроизводственным участком работников утверждается директором ООО МП «Энсиэли булт» в зависимости от типа и качества угодий, их доступности, площади территории, направленности охранных и воспроизводственных мероприятий, количества и состава видов охотничьих животных, подлежащих охране, а также планируемого объема воспроизводственных работ.

6.3. Работу на воспроизводственном участке возглавляет и несет ответственность за результат работы директор ООО МП «Энсиэли булт» либо уполномоченное лицо.

6.4. Непосредственное выполнение работ на воспроизводственном участке производит закрепленный за ним егерь.

7. КОНТРОЛЬ ЗА ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ВОПРОИЗВОДСТВЕННОГО УЧАСТКА

7.1. Контроль за деятельностью воспроизводственного участка осуществляется ООО МП «Энсиэли булт» и инспекцией охраны природы Намского улуса.

8. ПОРЯДОК ЛИКВИДАЦИИ И РЕОРГАНИЗАЦИИ

8.1. Воспроизводственный участок N 2 ликвидируется по истечению срока деятельности.

8.2. Предложение по ликвидации и реорганизации воспроизводственного участка вносится непосредственно ООО МП «Энсиэли булт».

ОПТОМ И В РОЗНИЦУ
Наш адрес: с.Намцы, ул.Чернышевского 55/1,
тел.: 43084, 8-914-2274275
ОПТ маркет
МУКА 50 кг - 21,0 руб. 25 кг - 22,0 руб. 10 кг - 24,0 руб. 5, 2 кг - 25,0 руб.
САХАР 25 кг - 48,0 руб. 10 кг - 49,0 руб.
САННИ ГОЛД 65,00
ОКОРОЧКА 85,00
КУРЫ (нерюнгри) 105,00
ДОШИРАК 20,50
РАМА 62,00
ЯИЦО (ЯПФ) 5,00
ГАЗ.ВОДА 1,5л 12,00
СОК “ДА” 1л-29,00 2л-60,00
БОРЩ 26,00
ТУЩЕНКА от 43,00
САЙРА 30,00
ВИНА в ассорт. от 88,00
А также ПРОДУКЦИЯ ОАО ФАПК “Якутия”
Организуем выездную торговлю
ПРОДУКЦИЯ “СКИФ” ПО ЦЕНЕ ПРОИВОДИТЕЛЯ, БЫТОВАЯ ХИМИЯ “ГАНЗА”
Заключаем договоры с магазинами на поставку продуктов питания

ДЬОЛ ТҮҺҮЛГЭТИНЭН БУОЛУОХТУН

Биһиги сааһырбыт дьон кулуупка сыл атаҕар-баһыгар биирдэ эмэ сылдьабыт, ол иһин буолуо, кинилэри соччо үлэлииллэр да дии санаабат курдук буоларбыт. Бу кэнники сылларга улуустааҕы А.Ф. Шестаков аатынан культура киинэ үлэтин-хамнаһын саҥалыы-аныгылыы тэринэн тупсубуттар диэн дьон кэпсэтэрин сөп-сөп истэр буоллубут.

Ол истибити чиҥэтэ бу күннэргэ бара сылдьыбытым — олох оргуйан олорор үлэлээх дьон эбиттэр. Кылгастык кэпсиир буоллахха, директор Вера Васильевна Колпашникова үлэлээбитэ алта сыл буолбут, онтон биэс сылын директорынан үлэлии сылдьар. Салайар коллектива 30-ча үлэһиттээх, үксүлэрэ анал үөрэхтээхтэр, бары эдэрдэр. Манна 30-тан тахса араас түмсүүлэр (куруһуоктар) үлэлиир эбиттэр. Онно баар вокальнай ырыа, музыкальнай, дворовай үҥкүү, восточнай үҥкүү бөлөҕө, народнай театр, иис, бассейн, саахымат, дуобат, теннис о.д.а. куруһуоктарга оҕолор да, улахаттар да кэлэн дьарыктаналлар эбит.

Бу куруһуок кыттыылаахтара араас конкурсларга кыттан балачча ситиһиилээхтэр, ол курдук, «Байсан» диэн аатталаах восточнай үҥкүү бөлөҕө үһүс республиканскай күрэхтэ бастакы миэстэни, оҕолор үһүс бириистээх миэстэҕэ тиксибиттэр. «Мааска» диэн народнай театр «Сонун көрүү» номинацияны ылбыт. Алтыннаах 30 к. Олоҥхо декадатыгар түмүк гала-концертка кыттаннар культура министрэ А.С. Борисов Махтал суругун, Вера Васильевнаҕа өр сыллаах үтүө суобастаах үлэтин, Намҥа культура сайдарыгар үтүөлэрин иһин Бочуотунай грамота туттарбыт. Хас биирдии кыттааччыга Олоҥхо ыытыллыахтаах барылын дискэтин бэлэх биэртэлээбит.

Дворовай үҥкүү бөлөҕө (сал. Р.Е. Попов) Хамаҕаттаҕа ыытыллыбыт улуустааҕы күрэхтэ кыттан, «Короли танца» номинацияҕа тиксэн анал Кубок ылбыттар. Республиканскай «Полярная звезда» күрэхтэ кыттан лауреат үрдүк аатын сүкпүттэр. Маны таһынан Ленскэй нэһилиэк иһинэн ыытыллар араас спортивнай күрэхтэһиилэргэ кыттыбыттарыгар ылбыт хас да кубоктара бааллар. 2010 сыл түмүгүнэн комплекснай спартакиадаҕа 3-с миэстэни ылбыттар. Коллектив ситиһиилэрин кэпсиир үгүс. Грамоталар, махтал суруктар, дипломнар бөҥө ыйаммыттар. Хас да кубоктар бааллар. Маны таһынан Вера Васильевна Россиятаабы Наука академиятын Сибиирдээҕи салаатын гуманитарнай чинчийии уонна аҕыйах ахсааннаах хотугу омуктар проблемаларын үөрэтэр институт директорын Н.И. Попова, Саха республикатын вице-президенэ Д.Е. Глушко, улуус баһылыгын А.И. Ильин, культура управлениетын начальнига Н.А. Соловьев, Ленскэй нэһилиэк баһылыга П.М. Попов Махтал суруктарынан наҕараадаламмыт.

Кулууп иһэ уруккута буолбатах, тупсарыы үлэтэ бөҕө барбыт. Улахан киирии аан, фойеҕа, саалаҕа киирэр ааннар ыарахан, сыаналаах матырыйаалтан оҥоһуллубуттар. Били куһаҕан үчүгэйдээх диилэригэр дылы, бу саас улахан уу муосталарын үрдүнэн таһыйан бэйэтэ да нэһиилэ уйуттан турбут акылаата алдьанан ону саҥалыы оҥорор кыһалҕа тирээбитигэр, Вера Васильевна сол күнтэн үгүстүк сүүрэн-көтөн элбэх дьону көрсөн кэпсэтэн, сорохтор сүбэлэринэн, ким эрэ үбүнэн атыттар араас матырыйаалынан көмө оҥороннор, биһиги оҕо эрдэхпитинэ тутуллубут дьиэ билигин истиин-тастыын саҥардыллан тупсубут аҕай, сцена иннэ араас өҥнөөх уотунан оонньоон өрө күлүмүрдээн олорор, саҥа музыкальнай аппаратура ылбыттар. Сцена иннэ кэҥэтиллибит, түһэр-тахсар үктэллээх.

Дьиэни салгыы ол-бу малысалы уурарга аналлаах сарай туппуттар, онно дьиэ иһинэн киирэллэр. Улууска культура сайдыытын, улуус олоҕун кэпсиир, Намҥа культура сайдарыгар олохторун анаабыт дьоҥҥо стендэлэр оҥоһуллубуттар.

Дьиэ оҥоһулларыгар көмөлөспүт үтүө санаалаах дьонноругар улуус мунньаҕын депутатыгар С.И. Тоскиҥҥа, «Мас-2000» чааһынай тэрилтэ салайааччытыгар С.С. Матвеевка, Н.А. Соловьевка, «Электра» маҕаһыын сэбиэдиссэйигэр И.Н. Винокуровка, киин баанньык сэбиэдиссэйигэр С.Е. Эверстоваҕа, улуус киновидеоархыыб сэбиэдиссэйигэр В.Д. Поповаҕа махтала улахан.

Үлэ өссө таһаарыылаах буолуон дьиэ кыараҕаһа, хоһо аҕыйаҕа бу элбэх түмсүү дьарыктанарыгар улахан мэһэйдэһиини үөскэтэр эбит. Манна ким баҕарар иллэҥ кэмин туһалаахтык атаарарыгар олус наадалаах куруһуоктары тэрийиигэ Вера Васильевна сүрүн болҕомтотун уурар эбит. Үлэһиттэр ким тугу үлэлиириттэн тутулуга суох барыга бары кыттан олус эйэлээхтик, эппиэтинэстээхтик кыһаллан үлэлииллэр диэн хайгыыр. Барытыгар кыттан иһэллэрин көҕүлүүр уонна бэйэтэ эмиэ тэҥҥэ кыттан үтүө холобуру көрдөрөр. Өссө саамай биир кэрэхсэнэрэ баар, мин улууска биир да чөл олоҕу тутуһар үлэ коллектива баарын истэ илик этим. Бу коллектив чөл олоҕу тутуһар гына салалта өйдөтөр үлэни ыытан, ону бигэтик тутуһалларын ситиспит, ол иһин үлэлэрэ тахсыылаах. Вера Васильевна үлэһиттэриттэн хастыы да идэни толоруохтарын сөптөөх уонна уһуннук үлэлээбит Н.Н. Бушуевы, С.Ю. Акимбетовы, А.А. Парникованы ордук чорботон бэлиэтиир. Быйыл «Ньургуһун» ырыа-үҥкүү ансамбла тэриллибитэ 50, «Маска» народнай театр, «Дьүөгэлэр» вокальнай ансамбль тэриллибиттэрэ 20-лии сыллаах үбүлүөйдэрин бэлиэтиир былааннаахтар. Өссө республикатааҕы «Табык» күрэхтэ вокальнай ансамблын кытыннарар баҕалаах.

Маннытан эбэн этиэхпин баҕарабын. Кини үлэһиттэрэ ол-бу наадаҕа куоракка киирэллэригэр-тахсалларыгар, гастролга эҥин баралларыгар массыыната суох эрэйдэнэллэр эбит. Кэлэр өттүгэр бу туһунан салайар үрдүкү салалта туох диирэ буолла?

З.И. ЕГОРОВА

КЭРЭ ТҮГЭНИ ДЬҮҺҮЙЭН

Олунньу 9 күнүгэр Илья Егорович Винокуров аатынан Намнааҕы педколледжка 1976 с. бу училищены бүтэрбит выпускник, Чурапчы этнографическай музейын директора, РФ Журналистарын союһун уонна РФ Художниктарын союһун чилиэнэ, СР культуратын туйгуна, художник, скульптор Турантаев Григорий Григорьевич хаартысканан дьарыктаммыта 40 сылын, бу училищены бүтэрбитэ 35 сылын бэйэтэ 60 сааһын туолбут бииргэ үөрэммит доҕорум, хаартысканан олох араас түгэннэрин, айылҕа дьиктилэрин түһэрбит үлэлэрин быыстапката буолан ааста.

Бу тэрээһини Чурапчы музейыгар 17 сыл директордаабыт, билигин бу музей фондун методиһа Пинигина Валентина Дмитриевна уонна Чурапчытаабы «Ай» народнай студия салайааччыта Бушкова Татьяна Петровна, Намнааҕы педколледж профсоюһун председателэ, музей директора Колодезникова Александра Арсеньевнаны кытта сүбэлэһэн, сөбүлэһэн бу быыстапканы тэрийбиттэр. Элбэх студеннар мустан сэргээн иһиттилэр, көрдүлэр.

Пинигина В.Д. уонна Бушкова Т.П. быыстапканы арыйыах иннинэ этиилэрин олус сэргээтибит, Чурапчы улууһун историятын, музейын үлэтин, Григорий Григорьевич бу Чурапчы киинин благоустройствотыгар араас сквердэри, паааматыннааҥыктары оҥорууга, музейыгар элбэх сыаалаах матырыйаалары хомуйууга, экспонаттары оҥорууга элбэх сыратын биэрэрин, патриот быһыытынан бэйэтин талаанын, историяҕа биллэр дьон олохторун сырдатыыга, үйэтитиигэ харса суох үлэлэһэрин итэҕэтиилээхтик кэпсээтилэр, студеннарга бу Григорий Турантаев курдук колледж аатын ааттатарга эмиэ итинник үлэлэһэн киэн туттар выпускниктар ааттарын сүгэллэригэр баҕардылар.

Ордук долгутуулаах этиилэр Григорий Григорьевич классруга, учуутала, өр сыл бу училищеҕа сыратын биэрбит ветеран учуутал Екатерина Павловна Павлова уонна онно харда тылы үөрэнээччитэ эппитэ буолла. Быыстапкаҕа мустубут дьон бары ытыстарын тыаһынан долгуйа, махтана, үөрэ эҕэрдэлээтилэр. Ол кэнниттэн Григорий Турантаев, Екатерина Павловна, Валентина Дмитриевна кыһыл лиэнтэни быһан быыстапканы көрүү саҕаламмыта. Хас биирдии үлэтин Григорий Григорьевич ис киирбэхтик, өйдөнүмтүө гына кэпсээн, сороҕор күллэрэн олус сэргэхтик ыытта. Кэлбит дьон махталларын ылыан ылла.

Мин бииргэ үөрэммит доҕорбун эҕэрдэлээн тураммын, үөрэммит кэмнэрбититтэн ахтыы оҥордум, Чурапчы собото олус минньигэһин аҕынным, Григорийга скульпторнай үлэтигэр собо тиийбэтин тоһоҕолоон тураммын, А. Кобяков «Собо» диэн хоһоонугар айбыт ырыабын ыллаан, кинигэлэрбин бэлэх туттардым, дьолу-соргуну, өссө айар үлэтигэр ситиһиилэри баҕардым уонна саха омугу сут, сэрии сылларыгар собо быыһаабытын ахтан, собоҕо паааматынньык туруорарыгар санаабын эппиппин кэлбит дьон бары ытыс тыаһынан өйөөтүлэр.

Кырдьык даҕаны, Нам педучилищетыгар, Хабаровскай пединститутугар бииргэ үөрэммит, алтыспыт киһим буолан, бу күн олус долгуйдум уонна бу хаартысканан үлүһүйүүтэ, ол эрэ историяҕа буолар түгэннэри тохтотон, бу кэлин олус күндү экспонат буоларын киһи итэҕэйэр.

Биһиги быйыл училищебытын бүтэрбиппит 35 сыла буолар. Биһиги курстан Артур Васильев народнай художник буола үүннэ, Алексей Евстафьев, Антонина Христофорова, Екатерина Заболоцкая, Борис Корнилов, Ольга Полушкина, Людмила Тартыева, Валерий Иннокентьев, Лилия Коркина уо.д.а. биллэр художниктар, үөрэҕирии туйгуннара, араас тэрилтэ бастыҥ салайааччылара, эбээ, эһээ буолан үлэлии-хамсыы сылдьалларыттан олус үөрэбин уонна киэн туттабын.

Александр ДУНАЕВ
Нам, Хамаҕатта

Оҕону иитиигэ сүбэ холбуката

ҮЧҮГЭЙ ХОЛОБУР ҮЙЭЛЭЭХ

Хас биирдии төрөппүт оҕото сырдык, ыраас, сайдыылаах олохтоох буоларыгар ис сүрэҕиттэн кыһаллар. Олох сайдан истэҕин аайы иитии эмиэ кытаатан иһэр. Ордук са а «ийэ», «аҕа» дэппит эдэр төрөппүттэр мунчаарар, билбэт түгэннэрэ үгүс. Онон оҕону иитиигэ көмөлөөх буоллун диэн ыччат социальнай-психологическай өйөбүлүн киинин үлэһитин, икки оҕо тапталлаах ийэтин Туйаара Степановна Новгородова кылгас иһитиннэрии о ороругар көрдөстүм:

- Иитэр ньыма хайа баҕар омукка биир соҕустук сайдан кэллэ. Ол курдук, киһи-аймах оҕону иитэр ньыманы икки сүрүн бөлөххө араарар. Маны таһынан, ыал тутулуттан көрөн (соҕотох ийэ, аҕа, эбээ, эһээ уонна кинилэри солбуйар дьон) оҕону иитэр ньыма туһунан буолар. Ньыма диэн оҕо өйүн, сүрэҕин баҕатын, этин-сиинин сайдыытын сөпкө дьүөрэлээн салайан биэрэр аналлаах албас буолар. Иитэр ньыманан оҕоҕо сатабылы, үөрүйэҕи и эрэлләр, тутта-хапта сылдьыыны чочуйаллар.

Ма найгы бөлөххө өр кэм э дьайар ньымалар киирэллэр. Манна тылынан иитии ньымата суолталааҕа биллэр. Оҕону бэйэ холобурунан иитии киһи олоҕун усталаах туоратыгар тохтоло суох дьайа турар ньыма. Оҕо баҕар-баҕарыма, эт-этимэ улахан киһи сатабыллаах холобурун көрө сылдьан үтүктэн үөрэнэр, иитиллэр. Онон үтүө холобур үйэлээх үөрүйэҕин атын туох даҕаны солбуйбат. Кыра киһини дьарыгырдыы, эрчийии, уһуйуу дьаныардаах үлэни ирдиир мындыр ньыма. «Дьарыга суох оҕо дьалбаарар, эрчиллиитэ суох оҕо эмтэрийэр» диэн мээнэҕэ этиллибэт.

Норуот иитэр ньыматын иккис бөлөҕөр быстах туттуллар ньыма арааһа киирэр. Манна оҕону болҕойор, сэ ээрэр, хайгыыр, эрэл кыымын саҕар, саарбахтааһын, саатырдыы туттуллуон сөп. Оҕоҕо кө үл биэрии - айымньыга сыһыарар ньыма. Кэмин табан оҕоҕо кө үл биэрдэххэ, оҕо сайдыыта эмискэ чаҕылыс гыныан сөп. Күүстээх ирдэбил, сиэри таһынан буойуу, харах далыгар илдьэ сылдьыы курдук хаччахтааһыннар сэрэхтээхтэр. Дьарыгы солбуһуннаран, үлэни оонньуу көмөтүнэн үөрэтэр бары өттүнэн табыгастаах.

ӨССӨ БИИР ТҮМСҮҮ ТЭРИЛИННЭ

Соторутааҕыта Нам улууһун үөрэҕин управлениетын иһинэн «Эдэр учууталлар ассоциациялара» тэриллиннэ. Балаһыанньаҕа этиллэринэн түмсүү чилиэнинэн учуутал эрэ буолбакка, үөрэҕирии эйгэтигэр үлэлиир, 35-гэр диэри саастаах эдэр киһи баҕа өттүнэн киирэр. Ассоциация сүрүн сыалынан эдэр учуутал идэтин толору баһылаан профессионал таһымыгар үктэнэригэр кыаҕы үөскэтии буолар.

Бастакы мунньахха улуус нэһилиэктэриттэн 36 делегат кэлэн кыттыыны ылла. Кэпсэтиигэ киириэх иннинэ үөрэх управлениетын салайааччытын солбуйааччы Н.Г. Парников республикаҕа «Эдэр учууталлар ассоциациялара» хайдах быһыылаахтык үлэлээн эрэллэрин, Нам улууһугар тэрийэр наадатын, балаһыанньа о оһуллан бигэргэниэҕин иһитиннэрдэ. Салгыы чилиэннэри талан баран, председателинэн көҕүлээччини Николай Парникову, солбуйааччытынан Нам алын сүһүөх оскуолатын омук тылын учуутарын Обутова Мария Ильиничнаны таллылар. Маны таһынан, 19 нэһилиэги киин, хоту, соҕуруу, илин, арҕаа, итиэннэ орто, орто анал үөрэх кыһаларын туспа бөлөххө араарар кураторлары анаатылар.

М. САВВИНОВА

ҮТҮӨ КИҺИ ҮӨРЭҔЭ

Биһиги лицейбитигэр хаһыс да сылын фольклор куруһуога үлэлиир. Салайааччы — СССР культуратын туйгуна, норуот ырыаһыта, импровизатор-хомусчут Дмитрий Иванович Кривошапкин. Кини 1976 с. «Дьүрүл» хомусчуттар ансаамбылларын тэрийбитэ. 1993 сылга народнай ансаамбыл ааты ылары ситиспитэ. «Дьүрүлгэ» детсад оҕотуттан, эбэ, эһэ саастаах дьон сөбүлээн дьарыктаналлар. Саха сирин араас фестивалларыгар көхтөөхтүк кытталлар.

Фольклор куруһуога лицейбитигэр бэһис сылын оҕолору уһуйар. Манна оҕолор хомустуурга, тойуктуурга уонна олоҥхо толорорго үөрэнэллэр. Оҕолор утумнаахтык дьарыктанан оскуолаҕа, нэһилиэккэ уонна улууска ыытыллар араас тэрээһиннэргэ ситиһиилээхтик кыттан сайдаллар.

Лицейбыт атын оскуолалартан уратыта французскай тылы диринҥэтэн үөрэтэр. Үөрэнээччиләр сылын аайы омук сиригэр стажировкаҕа баралларыгар «Мин республикам» диэн межкультурнай бырайыак бэлэмниилэр. Төрүт культураларын, сиэрдэринтуомнарын, сахалыы үҥкүүнү, таҥаһы-сабы атын омук дьонугар сырдаталлар, көрдөрөллөр, тарҕаталлар. Онуоха Дмитрий Иванович өҥөтө улахан. Ырыаҕа, тойукка, хомуска, үҥкүүгэ оҕолору уһуйан бэлэмниир. Нам ыччата аан дойдуга ураты культуралаах саха омук буоларын өйдөтөр үтүө киһи.

Оҕолор быйыл төрдүс төгүлүн Бельгияҕа бараары бэлэмнэнэллэр. Биһиги лицей үөрэнээччилэрэ уһуйааччыбытыгар ис сүрэхпититтэн сүгүрүйэн туран махтанабыт, киниэхэ доруобуйаны, этэҥҥэ буолууну баҕарабыт.

Нарыйа ИВАНОВА,
ХСФЛ, «Репортер» түмсүү

Понедельник, 14 марта
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.30 Новости
09.05 Контрольная закупка
09.40 Жить здорово!
10.50 ЖКХ
11.45 Женский журнал
12.20 Модный приговор
13.20 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.20 Хочу знать
15.50 Т/с «Обручальное кольцо»
16.50 Федеральный судья
18.20 Т/с «След»
19.00 Давай поженимся!
20.00 Жди меня
21.00 Время
21.30 Т/с «Возмездие»
22.30 Поединки: «Вербовщик»
23.50 «Следствие по телу»
00.40 «Клик: С пультом по жизни»
02.40 «Последняя истина»

Вторник, 15 марта
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.30 Новости
09.05 Контрольная закупка
09.40 Жить здорово!
10.50 ЖКХ
11.45 Женский журнал
12.20 Модный приговор
13.20 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.20 Хочу знать
15.50 «Обручальное кольцо»
16.50 Федеральный судья
18.20 Т/с «След»
19.00 Давай поженимся!
20.00 Пусть говорят
21.00 Время
21.30 Т/с «Возмездие»
22.30 Поединки: «Вербовщик»
23.50 КВН. 50 виртуальных игр
00.50 «Идентификация»
02.30 «Одинокая белая женщина»

Среда, 16 марта
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.30 Новости
09.05 Контрольная закупка
09.40 Жить здорово!
10.50 ЖКХ
11.45 Женский журнал
12.20 Модный приговор
13.20, 04.00 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.20 Хочу знать
15.50 «Обручальное кольцо»
16.50 Федеральный судья
18.20 Т/с «След»
19.00 Давай поженимся!
20.00 Пусть говорят
21.00 Время
21.30 Т/с «Возмездие»
22.30 Среда обитания
23.50 Д/ф «Егор Гайдар. Окаянные дни»
00.50 Х/ф «Крадущийся тигр, затаившийся дракон»
03.10 «Вспомни, что будет»

Четверг, 17 марта
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.30 Новости
09.05 Контрольная закупка
09.40 Жить здорово!
10.50 ЖКХ
11.45 Женский журнал
12.20 Модный приговор
13.20 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.20 Хочу знать
15.50 «Обручальное кольцо»
16.50 Федеральный судья
18.20 Т/с «След»
19.00 Давай поженимся!
20.00 Пусть говорят
21.00 Время
21.30 Т/с «Возмездие»
22.30 Человек и закон
23.50 Судите сами
00.50 Х/ф «Паранойя»
02.40 Х/ф «Новичок»

Пятница, 18 марта
05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости
09.05 Контрольная закупка
09.40 Жить здорово!
10.50 ЖКХ
11.45 Женский журнал
12.20 Модный приговор
13.20 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.20, 05.20 Хочу знать
15.50 «Обручальное кольцо»
16.50 Федеральный судья
18.20 Поле чудес
19.10 Давай поженимся!
20.00 Пусть говорят
21.00 Время
21.30 До Ре: Игорь Крутой
23.40 «Золотое сечение»
02.40 Х/ф «Лондон»
04.30 «Вспомни, что будет»

Суббота, 19 марта
05.45, 06.10 «Убить «Шакала»
06.00, 10.00, 12.00 Новости
07.20 Играй, гармонь любимая!
08.10 Мультфильм
09.00 Умницы и умники
09.40 Слово пастыря
10.10 Смак
10.50 Вкус жизни
12.15 Среда обитания
13.20 Кумиры
14.20 Х/ф «Дети Дон Кихота»
15.50 Россия от края до края
16.50 Кто хочет стать миллионером?
17.50 Т/с «Общая терапия»
19.50, 21.15 Фабрика звезд. Возвращение
21.00 Время
22.30 Прожекторперисхилтон
23.10 Детектор лжи
00.10 «Превосходство Борна»
02.10 Х/ф «Гаттака»
04.10 «Страх как он есть»

Воскресенье, 20 марта
06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.10, 08.20 Мультфильм
06.40 Анимационный фильм «Дом-монстр»
09.10 Здоровье
10.10 Непутевые заметки
10.30 Пока все дома
11.30 Фазенда
12.15 Д/ф «Индийские йоги среди нас»
13.15 Х/ф «Принцесса на бобах»
15.20 Х/ф «Тутси»
17.10 Х/ф «Лучший друг моего мужа»
19.00 Жестокие игры
21.00 Время
22.00 Х/ф «Призрак»
00.20 Х/ф «Король-рыбак»
03.00 «Вспомни, что будет»

Понедельник, 14 марта
05.00 Утро России
09.05 Д/ф «Последняя роль. Георгий Юматов»
10.00 О самом главном
11.00, 14.00, 16.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 16.30, 20.30 Вести-Москва
11.50 С новым домом!
12.50 Т/с «Маршрут милосердия»
13.45 Дежурная часть
14.50 Т/с «Кулагин и партнеры»
16.50 Т/с «Ефросинья. Продолжение»
17.55 Т/с «Все к лучшему»
18.55 Т/с «Институт благородных девиц»
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Голубка»
23.50 Вести+
00.10 Х/ф «Кризис среднего возраста»

Вторник, 15 марта
05.00 Утро России
09.05 Д/ф «Русская народная группа «Бони М»
10.00 О самом главном
11.00, 14.00, 16.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 16.30, 20.30 Вести-Москва
11.50 С новым домом!
12.50 Т/с «Маршрут милосердия»
13.45 Дежурная часть
14.50 Т/с «Кулагин и партнеры»
16.50 Т/с «Ефросинья. Продолжение»
17.55 Т/с «Все к лучшему»
18.55 Т/с «Институт благородных девиц»
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Голубка»
23.50 Вести+
00.10 Х/ф «Обманщики»
01.55 Горячая десятка

Среда, 16 марта
05.00 Утро России
09.05 Д/ф «Засекреченный герой Советского Союза»
10.00 О самом главном
11.00, 14.00, 16.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 16.30, 20.30 Вести-Москва
11.50 С новым домом!
12.50 Т/с «Маршрут милосердия»
13.45 Дежурная часть
14.50 Т/с «Кулагин и партнеры»
16.50 Т/с «Ефросинья. Продолжение»
17.55 Т/с «Все к лучшему»
18.55 Т/с «Институт благородных девиц»
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Голубка»
23.50 Вести+
00.10 Х/ф «Мажестик»

Четверг, 17 марта
05.00 Утро России
09.05 Д/ф «Мистерия жизни. Народный художник Илья Глазунов»
10.00 О самом главном
11.00, 14.00, 16.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 16.30, 20.30 Вести-Москва
11.50 С новым домом!
12.50 Т/с «Маршрут милосердия»
13.45 Дежурная часть
14.50 Т/с «Кулагин и партнеры»
16.50 Т/с «Ефросинья. Продолжение»
17.55 Т/с «Все к лучшему»
18.55 Т/с «Институт благородных девиц»
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Голубка»
22.50 Поединок
23.50 Вести+
00.10 Х/ф «Близкие враги»

Пятница, 18 марта
05.00 Утро России
09.05 Мусульмане
09.15 Мой серебряный шар
10.10 О самом главном
11.00, 14.00, 16.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 16.30, 20.30 Вести-Москва
11.50 С новым домом!
12.50 Т/с «Маршрут милосердия»
13.45 Дежурная часть
14.50 Т/с «Кулагин и партнеры»
16.50 Т/с «Ефросинья. Продолжение»
17.55 Т/с «Все к лучшему»
18.55 Т/с «Институт благородных девиц»
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Голубка»
22.50 Х/ф «На крыше мира»
00.55 Х/ф «Любовь по правилам... и без»

Суббота, 19 марта
05.10 Х/ф «34 скорый»
06.45 Вся Россия
06.55 Сельское утро
07.25 Диалоги о животных
08.00, 11.00, 14.00 Вести
08.10, 11.10, 14.20 Вести-Москва
08.20 Военная программа
08.50 Субботник
09.30 Городок
10.05 Комната смеха
11.20 Дежурная часть
11.50 Честный детектив
12.20, 14.30 Т/с «Была любовь»
16.15 Субботний вечер
18.10 Десять миллионов с Максимом Галкиным
19.10, 20.40 Х/ф «Проездной билет»
20.00 Вести в субботу
23.40 Девчата
00.15 Х/ф «Служители закона»

Воскресенье, 20 марта
05.00 Х/ф «Пять минут страха»
06.40 Сам себе режиссер
07.30 Смехопанорама
08.00 Утренняя почта
08.40 Сто к одному
09.25 Города и Веси
10.20 Неделя в городе
11.00, 14.00 Вести
11.10 Д/ф «Последняя гастроль Джо Дассена»
11.50, 14.25 Т/с «Была любовь»
14.20 Вести-Москва
16.00 Смеяться разрешается
17.05 Танцы со Звездами
20.00 Вести недели
21.05 Х/ф «Домработница»
23.00 Специальный корреспондент
00.00 Геннадий Хазанов. Повторение пройденного
00.30 Х/ф «Смертный приговор»

Понедельник, 14 марта
11.00, 13.30, 18.15 Все включено
11.55, 06.55, 07.45 Моя планета
13.00, 15.00, 18.00, 23.15, 06.15 Вести-Спорт
13.15, 17.40, 04.00, 07.30 Вести.ru
14.25 Индустрия кино
15.10 Вести-Спорт. Местное время
15.20 Страна.ru
16.35 В мире животных с Николаем Дроздовым
17.10, 06.25 Наука 2.0
18.45 Шорт-трек. Чемпионат мира.
20.00 Биатлон. Чемпионат мира.
22.45 Биатлон с Дмитрием Губерниевым
23.30 «Солдаты фортуны»
01.25 Хоккей. КХЛ. 1/2 финала конференции «Запад».
04.15, 10.10 Неделя спорта
05.10, 09.05 Top Gear

Вторник, 15 марта
11.00, 13.30, 21.05 Все включено
12.00, 05.20, 09.10 Top Gear
13.00, 15.00, 18.00, 22.05, 04.15, 06.30 Вести-Спорт
13.15, 17.40, 04.00, 07.50 Вести.ru
14.30 Биатлон с Дмитрием Губерниевым
15.15, 06.40, 08.05 Моя планета
17.10 Наука 2.0
18.15 Неделя спорта
19.10 «Солдаты фортуны»
22.20 Основной состав
22.55 Хоккей. КХЛ. 1/2 финала конференции «Восток».
ный бокс. Дмитрий Сухотский (Россия) против Хосе Альберто Клаверо (Аргентина).
02.05 Х/ф «Ликвидатор»

Среда, 16 марта
11.00, 13.30, 18.15 Все включено
11.55, 05.05, 09.55 Top Gear
13.00, 15.00, 18.00, 21.35, 04.15, 06.10 Вести-Спорт
13.15, 17.40, 04.00, 08.20 Вести.ru
14.30 Основной состав
15.15, 08.35 Моя планета
17.10 Технологии спорта
18.55 Х/ф «Ликвидатор»
21.55 Волейбол. Чемпионат России. Мужчины. «Локомотив» (Новосибирск) - «Зенит-Казань».
23.45 Профессиональный бокс. Владимир Кличко (Украина) против Эдди Чамберса (США).
00.50 Хоккей России
01.25 Хоккей. КХЛ. 1/2 финала конференции «Запад».
04.35 Рейтинг Тимофея Баженова
06.20 Баскетбол. Единая лига ВТБ. УНИКС (Россия) - «Хонка» (Финляндия)

Четверг, 17 марта
11.00, 13.30, 18.15 Все включено
11.55, 05.10, 08.50 Top Gear
13.00, 15.00, 18.00, 21.45, 04.15, 06.15 Вести-Спорт
13.15, 17.40, 04.00, 07.30 Вести.ru
14.30 Спортивная наука
15.15, 06.55, 07.45 Моя планета
17.10 Рейтинг Тимофея Баженова
18.50 Биатлон. Кубок мира. Спринт. Женщины.
20.30 Николай Фоменко и Виталий Петров в программе «Гран-при с Алексеем Поповым»
22.05 Биатлон. Кубок мира. Спринт. Мужчины.
23.45 Хоккей. КХЛ. 1/2 финала конференции «Восток»
02.05 «Предельная глубина»
04.35 Темный лес
06.25 Наука 2.0
09.55 Технологии спорта
10.25 Основной состав

Пятница, 18 марта
11.00, 13.30 Все включено
11.55 Top Gear
13.00, 15.00, 18.00, 23.35, 04.30, 07.15 Вести-Спорт
13.15, 17.40 Вести.ru
14.30 Технологии спорта
15.15 Наука 2.0
15.45 Х/ф «Ликвидатор»
18.15 Биатлон. Кубок мира. Спринт. Мужчины.
20.00 «Предельная глубина»
21.55, 23.55 Прыжки в воду. Этап Мировой серии.
01.25 Хоккей. КХЛ. 1/2 финала конференции «Запад».
04.00, 08.30 Вести.ru. Пятница
04.50 Вести-Спорт. Местное время
04.55 Николай Фоменко и Виталий Петров в программе «Гран-при с Алексеем Поповым»
06.10 Профессиональный бокс. Дмитрий Сухотский (Россия) против Хосе Альберто Клаверо (Аргентина).
07.25, 09.00 Моя планета
10.30 Спортивная наука

Суббота, 19 марта
11.00, 13.45, 08.40 Моя планета
12.05 Страна.ru
13.00, 15.15, 18.00, 23.35, 04.25, 08.30 Вести-Спорт
13.15 Вести.ru. Пятница
14.40 В мире животных с Николаем Дроздовым
15.30, 04.40 Вести-Спорт. Местное время
15.35 Индустрия кино
16.05 «Предельная глубина»
18.15 Х/ф «Бой насмерть»
20.10, 08.00 Перед боем. Дмитрий Пирог
20.40 Пляжный футбол. «Локомотив» (Москва) на чемпионате мира среди клубов.
21.50 Биатлон. Кубок мира. Гонка преследования. Женщины.
22.40 Прыжки в воду. Этап Мировой серии.
23.50 Биатлон. Кубок мира. Гонка преследования. Мужчины.
00.40 Хоккей. КХЛ. 1/2 финала конференции «Восток»
02.25 Футбол. Чемпионат Англии. «Эвертон» - «Фулхэм».
04.50 Профессиональный бокс. Лучшие бои Кличко

Воскресенье, 20 марта
11.00 Футбол. Чемпионат Англии. «Эвертон» - «Фулхэм»
13.00, 15.00, 18.00, 23.30, 05.25, 07.45 Вести-Спорт
13.15 Рыбалка с Радзишевским
13.25, 06.35, 07.55 Моя планета
14.30 Рейтинг Тимофея Баженова
15.15, 05.40 Вести-Спорт. Местное время
15.20 Страна спортивная
15.45 Х/ф «Гонщик»
18.10 Первая спортивная лотерея
18.15 Магия приключений
19.10 Прыжки в воду. Этап Мировой серии.
20.40 Пляжный футбол. «Локомотив» (Москва) на чемпионате мира среди клубов.
21.50 Биатлон. Кубок мира. Масс-старт. Женщины.
22.55 Биатлон с Дмитрием Губерниевым
23.50 Биатлон. Кубок мира. Масс-старт. Мужчины.
00.55 Футбол. Чемпионат Англии. «Челси» - «Манчестер Сити».
02.55 Х/ф «Кто я?»
05.50 Футбол Ее Величества
09.00 Футбол. Чемпионат Англии. «Челси» - «Манчестер Сити»

14 марта, понедельник
7:00 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа
7:10 «Новый день» прямой эфир
17:30 «Элэһин күөлгэ куйуур күргүөмэ» («Таатта» ТВ)
18:00 «Саха Сирэ» информационнай биэрии
18:15 «Аан айылгыга айан...» ("Бэрдьигэс" ТВ)
18:45 «Күнчээн»: Айыы оҕото
19:00 «Якутия» Информационная программа
19:15 «Харах далыгар»: Духуобунас-кэмнэммэт баай. Быһа эфир
20:15 «Федерация»
20:30 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа
21:05 «Эргимтэ»
21:20 «Аал-луук мас»: Айыы сыдьаайа
21:50 «Здоровье детей-инвестиция в будущее»
22:05 «Недвижимость в Якутии»
22:20 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа (по г.Якутску)

15 марта, вторник
7:00 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа
7:10 «Новый день» прямой эфир
17:30 «Хотугу сулус»: Төрөөбүт дойдум
18:00 «Саха Сирэ» информационнай биэрии
18:15 «Всем миром, всем селом» («Хангалас» ТВ)
18:45 «Күнчээн»: Уу-чукучук
19:00 «Якутия» Информационная программа
19:15 «Чэгиэн быһа эфир
20:00 «Бизнес-формула»
20:15 «Уус кыһата»
20:30 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа
21:05 «Точка кипения»
21:35 «В мире музыки»
22:05 «Выбор недели»
22:20 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа (по г.Якутску)

16 марта, среда
7:00 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа
7:00 «Новый день» прямой эфир
17:30 «Усуйаана чаҕылхай дьоно» («Заполярье» ТВ)
18:00 «Саха Сирэ» информационнай биэрии
18:15 «Табаны элбэтиигэ тугу оҥоруохха» («Эдьигээн» ТВ)
18:45 «Күнчээн»: Күлүмэн
19:00 «Якутия» информационная программа
19:15 «Социум» прямой эфир
20:00 «Тыа сирэ»
20:30 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа
21:05 «Байанай»
21:35 «Кинозавод»
22:05 «Вырастай-ка»
22:20 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа

17 марта, четверг
7:00 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа
7:10 «Новый день» прямой эфир
17:30 «Хотугу сулус»: Аан айылҕа суугуна
18:00 «Саха Сирэ» информационнай биэрии
18:15 «Свое дело» (ТВ «Томпо»)
18:45 «Күнчээн»: Кэрэ биһигэ
19:00 «Якутия» Информационная программа
19:15 «Диалог с властью» прямой эфир
20:00 Хабаровский филиал НВК «Саха»
20:30 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа
21:05 «Технополис»
21:20 «Урдэл» быһа эфир
22:05 "Выбор недели"
22:20 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа (по г.Якутску)

18 марта, пятница
7:00 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа
7:10 «Новый день» прямой эфир
17:30 «Геван»: Как хорошо оставить след...
18:00 «Саха Сирэ» информационнай биэрии
18:15 «Лесовичок» ("Чароит" ТВ)
18:45 «Күнчээн»
19:00 «Якутия» Информационная программа
19:15 «Парламентский вестник»
19:45 «Тосхол» телемост
20:30 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа
21:05 ТВ-спорт": К 80-летию В.П.Кочнева
21:35 «Ааспыт олох кэрчиктэрэ»
22:05 «Недвижимость в Якутии»
22:20 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа (по г.Якутску)

19 марта, суббота
17:00 «Филиал НВК в Москве»
17:30 «Тарбаахаптыын астыахха»
18:00 «Истиҥ илдьит»
18:45 «От истоков в будущее» 70-летию М.В.Мучина
19:30 «Саха сирэ. Күнтэн күн» информационнай биэрии
20:05 «Отчий дом»
20:50 «ГУП ЖКХ: вчера, сегодня, завтра...»
21:20 ТВ-спорт: Кө үл тустууга А.Медведь турнира. I ч.
22:25 «Саха сирэ. Күнтэн күн» информационнай биэрии

20 марта, воскресенье
17:00 «Полярная звезда» телевизионный конкурс
17:45 «Пропеллер»
18:00 «Истиҥ илдьит»
18:45 «Даруя веру и тепло»
19:15 «Уруу алгыһа»
19:30 «Якутия. День за днем» информационная программа
20:05 «Большой репортаж большой республики»
20:35 «Сардаана»
21:05 «Праздник в нашем доме»
21:35 ТВ-спорт: Көҥүл тустууга А.Медведь турнира. II ч.
22:25 «Якутия. День за днем» информационная программа

Оҕуруотчуттарга сүбэлэр

КУЛУН ТУТАРГА ТУГУ ОЛОРДОБУТ?

Оҕуруот аһын олордорго, көһөрөргө маннык күннэр табыгастаахтар — **4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17. 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 31.**

Олордуллубат күннэр — **1, 2, 3, 5, 20, 29, 30.**

Помидор — **6, 9, 10, 13-15.**

Перец — **6, 13-15.**

Баклажан — **6, 13-15.**

Дьэдьэн — **6, 9, 10, 11-13, 16, 17, 21, 26-28, 31.**

ПОМИДОР АҺАҐАС СИРГЭ ҮҮННЭРИЛЛЭР СУОРТАРА

Таһырдьа үүнэр, үчүгэйдик астанар, аһа ситэр суорт ахсаана сыл аайы элбээн иһэр.

«Сибирский скороспелый» — эрдэ ситэр суорт, 73-104 хонуктаах. Бу суорт өлгөмнүк уонна утуу-субуу сибэккилиир. Астанара эмиэ түргэн. 47 хонук устата хаһыҥ түһүөр дылы астана туруон сөп. Теплицаҕа олус уһуннук сибэккилиир уонна астанар. Аһа төгүрүк, кыһыл, этэ кытаанах, минньигэс, ыйааһына — 50-90 г.

«Желтый» — син эрдэ ситэр суорт, 80-90 хонуктаах. Уга олус үрдүгэ суох. Өлгөмнүк сибэккилиир. Аһа бөдөҥ, төгүрүк, араҕас өҥнөөх, этэ кытаанах, минньигэс, ыйааһына — 90-120 г.

«Джина» — эрдэ ситэр суорт, 80-90 хонуктаах. Уга намыһах, модьу, аһа бөдөҥ, кып-кыһыл, этэ кытаанах, минньигэс, ыйааһына — 150-180 г. тиийэр.

«Белый налив» — син эрдэ ситэр суорт. Аһа төгүрүк, кыһыл өҥнөөх, минньигэс, ыйааһына — 80-120 г.

«Москвич» — тымныыны тулуйумтуо, син эрдэ ситэр суорт, 105-115 хонуктаах, үрдүгэ — 45-50 см, аһа төгүрүк, кыһыл өҥнөөх, этэ кытаанах, минньигэс, ыйааһына — 120 г.

«Бычье сердце» — 100-115 хонуктаах. Уга орто үрдүк, аһа бөдөҥ, уһун ньолбоҕор, оруосабай өҥнөөх, олус минньигэс, бөдөҥ астаах суорт, аһын ыйааһына — 400-600 г. Теплицаҕа 150 см диэри уһуон уонна өр астана туруон сөп.

«Оранж» — син эрдэ ситэр (110-115), хойуу сэбирдэхтээх, 70-80 см үрдүктээх. Аһа төгүрүк, кытархай араҕас өҥнөөх, этэ кытаанах, минньигэс, ыйааһына — 120-150 г, диетическэй суолталаах.

«Взрыв» — эрдэ ситэр суорт (93-100). Уга намыһах, үрдүгэ — 40-45 см. Аҥа төгүрүк, этэ кытаанах, ыйааһына — 260-160 г буолар.

Помидор сиэмэтин атыылаһаргытыгар болҕомтоҕутун болдьоҕор уурар буолуҥ — помидор хаһан, ханнык ыйга ыһылларыгар. Өскөтүн 130 хонуктаах помидору олунньу ортотугар ыһабыт эбэтэр кулун тутар ыйга ыһар буоллахпытына хойутуубут, помидор аһын биэриитэ хойутуур. Ханнык баҕарар оҕуруот аһа олордуллар бириэмэлээх, ону куоттарбакка олордо сатыахтаахпыт. Олордон үөрэппит, сөбүлээн ыһар суортаргытын ыһар буолуҥ.

Гибриднэй суорт F1 сиэмэтин сылаас ууга сытыара түһэн баран, сииктээх буорга ыһаҕыт. Үрдүк үүнүү ситиһиитин биир сүрүн төрдө — оҕуруот сиэмэтин бары көрүҥүн обработкалааһын, ол аата эмтээһин буолар.

1. 20 мүн. устата 1% марганцовка суурадаһыныгар сытыараҕыт, ол кэнниттэн ыраас уунан сайҕыыгыт.

2. 1 л ууга 1 ч/нь мас күлүн бэлэмниигит, сиэмэлэри 12 ч устата тутаҕыт.

3. 1 л ууга 1 ост. нь. «Идеал» кутуллар, сиэмэлэри 12 ч. устата тутаҕыт.

4. 100 г ууга 2 хааппыла «Эпин» кутаҕыт уонна 4 ч. устата сиэмэлэри тутаҕыт. Эмтиир уугут сылааһа 25-28 кыраадыс буолуохтаах. Маннык эмтэммит сиэмэ оҕуруот аһа тэҥник үүнэригэр кыаҕы биэрэр, аһын үүнүүтэ үрдүүрүгэр көмөлөөх. Манна суруллубут эмтээһинтэн 1-3 көрүҥүн туттуоххутун сөп.

ТЫМНЫЫГА ЭРЧИЙИИ

Аһаҕас сиргэ үүннэрэргэ помидору, биэрэһи, баклажаны сиэмэлэрин тымныыга эрчийии улахан наадалаах. Эмтээһин кэнниттэн сииктээх сиэмэни холодильник аллара полкатыгар 1-2 суукка сытыараҕыт. Холодильниктан таһааран баран сииктээх буорга сиэмэлэргитин ыһаҕыт.

САХА СИРИГЭР ҮҮННЭРИЛЛЭР СУОРТАР — БИЭРЭСТЭР

Биэрэһи эрдэ ситэр суортары талан үүннэрэр ордук. Эрдэ ситэр биэрэстэн маннык суортары үүннэрэр ордук табыгастаах:

«Калифорнийское чудо» — син эрдэ ситэр, 130-140 хонуктаах. Үрдүгэ — 60-70 см, кыһыл өҥнөөх, бөдөҥ ньолбоҕор астаах суорт. Аҥын уһуна — 10-12 см. Кэнсиэрбэлииргэ үчүгэй.

«Винни-Пух» — эрдэ ситэр, 90-100 хонуктаах. Үрдүгэ — 35-45 см. Аһа кыһыл өҥнөөх, аһын ыйааһына 50-70 г, салаакка, кэнсиэрбэлииргэ барар.

«Здоровье» — эрдэ ситэр, 78-87 хонук. Үрдүгэ — 100 см. Бу суорт күлүктээх да сиргэ өлгөмнүк астаныан сөп.

«Ласточка» — син эрдэ ситэр, 120-122 хонук, намыһах умнастаах (46-60 см), олус талымаһа суох суорт, ыйааһына — 100 г тиийэр. Этэ сымнаҕас, олус минньигэс. Аһа уһуннук сибиэһэй сытар. Салаакка, кэнсиэрбэҕэ сөптөөх.

«Виктория» — син эрдэ ситэр, 115-128 хонуктаах. Үрдүгэ — 50 см, хойуу сэбирдэхтээх, уһуннук астанар суорт, аһын уһуна — 11 см, кыһыл өҥнөөх, минньигэс, аһын ыйааһына — 50-90 г, салаакка, кэнсиэрбэлииргэ үчүгэй.

«Белозерка» — син эрдэ ситэр суорт, өлгөм астаах, ыйааһына — 100-120 г тиийэр. Аһын өҥө араҕас, салаакка, кэнсиэрбэлииргэ үчүгэй.

Бу суортартан үгүстэрин сабыылаах кирээдэҕэ, таһырдьа олордуохха сөп. Ол гынан баран, биэрэһи аһаҕас сиргэ олордуу олус түбүктээх, мэлдьи күнү-дьылы кэтээн-манаан, кэмигэр саба сылдьыахтааххыт. Биэрэһи теплицаҕа олордор ордук табыгастаах. Биэрэһи олордуох иннинэ помидор курдук эмтэниллэр, тымныыга эрчийиллэр.

Л.П. РЕШЕТНИКОВА, Нам с.

ИҺИРЭХ ТЫЛЛАР

Күндү, саамай истиҥник таптыыр эдьиийбитин, Түбэ нэһилиэгин Далбар Хотунун **АТЛАСОВА СВЕТЛАНА ВАСИЛЬЕВНАНЫ** ис сүрэхтэн 65 сааскын туолар кэрэ-бэлиэ күҥҥүнэн итиитик эҕэрдэлиибит!

Баҕарабыт чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, дьоллоох олоҕу, күүстээх санааны, кырдьары билиммэккэ куруутун үөрэ-көтө сылдьаргар, уһун үйэлэнэргэр.

Балтыҥ Альбина Васильевна, кини оҕолоро Москвитиннар, Архиповтар

Күндү-мааны күн күбэй ийэбитин, эбээбитин, хос эбээбитин **ПАВЛОВА ЕКАТЕРИНА ПАВЛОВНАНЫ** төрөөбүт күҥҥүнэн эҕэрдэлиибит!

Күн айыыларыҥ биэрбит бэлэхтэринэн дьоҥҥун-сэргэҕин арчылыы, көрө-истэ сырыт. Доруобай, чэгиэн буол!

Кэргэнин, оҕолорун, сиэннэриҥ, хос сиэннэриҥ, аймахтарыҥ

Күндү **ЛЕОНТЬЕВА ЕВДОКИЯ ИВАНОВНАНЫ**, ОДьКХ ветеранын, 70 сааһын туолар дьоһун-мааны үбүлүөйүгүнэн үөрэ-көтө, истиҥник эҕэрдэлиибит!

Баҕарабыт күн сирин бары үтүөтүн, кэрэтин, өссө да дьонуҥ-сэргэҥ ортотугар этэҥҥэ сылдьан күүс-көмө буоларгар. Баҕарабыт доруобуйаҥ эҥчирэ-эбэтин-кэбирээбэтин, олоҕуҥ уйгуланнын, ыччатыҥ ыраланнын диэн алгыыбыт! Чугас дьонуҥ сылаас сыһыана олоххун уһаттын, үөрүүгүн үксэттин, дьоллоох-соргулаах олоҕу!

Эҕэрдэни кытта ОДьКХ коллектива

Күндүтүк саныыр бииргэ үөрэммит дьүөгэбитин, доҕорбутун **ЛЮДМИЛА ВАСИЛЬЕВНА ДАНИЛОВАНЫ** кэрэ-бэлиэ үбүлүөйдээх дьоро күҥҥүнэн итиитик-истиҥник эҕэрдэлиибит!

Доруобуйа харыстабылыгар медсиэстэрэнэн уһуннук, күн бүгүҥҥэ диэри, үрдүк эпиэтинэстээхтик, үтүө суобастаахтык үлэлээн дьон-сэргэ убаастыбылын, махталын ылаҕын. Эн киэҥ билииҥ, үлэҕэр бэриниилээх буолууҥ бар дьоҥҥор холобур буолар. Хомустаах бастакы нэһилиэгин «Бастыҥ специалист» номинация кыайыылааҕа буолбутуҥ ону туоһулуур.

Баҕарабыт Эйиэхэ сир үрдүгэр туох баар кэрэни, чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, Айыыһытыҥ арчытынан, Иэйиэхситиҥ иэйиитинэн өссө да өр сылларга күлэ-үөрэ, айа-тута сырыт! Дьол-соргу тосхойдун диэн алгыспыт үтүөтүн аныыбыт!

Эҕэрдэни кытта бииргэ үөскээбит, үөрэммит доҕотторуҥ

Уважаемую **ДОРОФЕЕВУ МАРТУ ВАСИЛЬЕВНУ**, ветерана потребкооперации, труда и отличника торговли сердечно поздравляем со знаменательным днем — с юбилеем 60-летием со дня рождения!

Мы уважаем, ценим, гордимся Вами. Желаем Вам крепкого здоровья, счастья в личной жизни и благополучия. Пусть сопутствуют Вам удача, внимание и благодарность всех близких, друзей, кто Вам дорог!

С наилучшими пожеланиями семья Гаврильевых

Нам отвечают

В ВОЗБУЖДЕНИИ УГОЛОВНОГО ДЕЛА ОТКАЗАНО

На ваш запрос N 53 от 7 декабря 2010 г. сообщаю следующее: 14 декабря 2010 г. в дежурную часть ОВД по Намскому району поступили заявления от гр. Софроновой П.И., Тереховой К.А., Соловьевой Л.В., зарегистрированное в КУСП N 1221, 20 декабря 2010 г. — заявление от Поповой В.П. зарегистрированное в КУСП N 1233, заявление Кириллиной З.М., зарегистрированное в КУСП N 1234, заявление Семеновой Е.Э., зарегистрированное в КУСП N 1235, заявление Семенова В.Э., зарегистрированное в КУСП N 1239, заявление Афанасьева Е.Д., зарегистрированное в КУСП N 1243, о том, что в июле, августе 2010 г. они внесли денежные средства для приобретения стеклопакетов (окон) у ИП Алексеева Ф.Д. Однако до настоящего времени обещанные окна не получили.

Проведенной проверкой установлено, что в действиях гр. Алексеева Ф.Д. не усматриваются признаки преступления, предусмотренного ст. 159, ч. 2, 159 ч. 3 УК РФ, а вопрос возврата денег может быть решен только в судебно-правовом порядке в суде. На основани изложенного и руководствуясь п. 2, ч. 1, ст. 24 УПК РФ, и ч. 1, ст. 148 УПК РФ, 12 февраля 2011 г. в возбуждении уголовного дела по заявлению о совершении преступления, предусмотренного ст. 159, ч. 2, 3 УК РФ, по основаниям п. 2, ч. 1, ст. 24 УПК РФ, в отношении гр. Алексеева Ф.Д. отказано.

Ст. БЭП КМ ОВД по Намскому району майор милиции Д.Н. НИКИФОРОВ

Работа над ошибками

ОПРОВЕРЖЕНИЕ

В редакцию газеты «Энсиэли» поступило заявление от Алексеева Ф.Д. с просьбой вынести официальное опровержение по материалу «Осторожно — мошенники!», опубликованному в газете «Энсиэли», N 6 от 19 января 2011 г.

В связи с отказом в возбуждении уголовного дела по ст. 159, ч. 2, 3 УК РФ и на основании положения о том, что «виновным гражданин признается только по приговору суда», редакция газеты «Энсиэли» на основании ст. 43, 44 подтверждает, что заголовок «Осторожно — мошенники!» к гр. Алексееву Ф.Д. никакого отношения не имеет. В данном случае редакция признает свою ошибку и приносит Алексееву Ф.Д. извинение за причиненные нравственные страдания.

Спорт – дьулуур, спорт – тулуур

КЫҺЫҢҤЫ СПАРТАКИАДАҐА

Нам улууһун хоту нэһилиэктэрин спорт ветераннара И.Е. Винокуров төрөөбүтэ 115 сылыгар аналлаах 14-с кыһыҥҥы спартакиадаларын түмүгүттэн билиһиннэрэбин.

Хатыҥ Арыы – I, Хатырык –II, Көбөкөн – III, Модут – IV, Арбын — V, Бөтүҥ – VI миэстэлэргэ таҕыстылар.

Күрэхтэһии тэрээһинэ күүстээх, харчы хомууруттан саҕалаан нэһилиэк дьаһалталара спартакиадаҕа санааларын ууран, бириэмэтигэр усунуостарын төлөөн, нэһилиэк спортинструктордара эбээһинэстэригэр болҕомто ууран, хамаандалар толору састааптаах кэлэн күрэхтэһии олус үрдүк таһымҥа ааста. Үс нэһилиэк: Хатырык, Көбөкөн, Модут биирдии очконан илин-кэлин түһүстүлэр. Арбын, Бөтүҥ хайдах да туруммуттарын иһин, тэҥнэспэттэр, дьоннорун ахсаана кыра.

Спартакиада үөрүүлээх арыллыытыгар күрэхтэһиини бастакынан тэрийбит, үлэтин-хамнаһын сүрүннээбит Кузьма Кузьмич Протодьяконовка «Нам улууһун ытык киһитэ» ааты, «Спорт ветерана» бэлиэни хабыллар ытыс тыаһын ортотугар туттардылар.

Күүс-көмө буолан спонсордаабыт тэрилтэлэргэ, тэрийэр комиссия, спортсменнар, Хатыҥ Арыы дьаһалтатын аатыттан барҕа баһыыба, махтал тылларын тиэрдэбит. Инникитин даҕаны бу курдук күргүөмнээхтик спорду өйүүллэригэр баҕа санаабытын этэбит. ОДьКХ ГУП Намнааҕы филиалыгар (дир. Н.В. Игнатьев), „Эт-Ас” ХЭТ (дир. И.Е. Евстафьев), НПЛ (дир. А.Г. Новгородов), Хатыҥ Арыы орто оскуолатыгар, чуолаан директор Д.И. Ноговицыҥҥа, 2 күн устата 230 кыттааччыны тотоойу минньигэс аһынан-үөлүнэн хааччыйбытыгар махтанабыт.

И. УВАРОВСКАЙ-КҮРҮЛГЭН

ИДьУО иһитиннэрэр

МАССЫЫНАНЫ УГОННААҺЫН ЭЛБЭЭБИТ

Ааспыт нэдиэлэҕэ 10 киһи кырбаммыт. Бырааһынныык содула буоллаҕа. Кулун тутар 4 күнүгэр Нам с. олохтооҕо гр-ка Д. дьиэтиттэн газовай котелун уордарбыт. Кулун тутар 8 күнүгэр Никольскай олохтооҕо гр-ка И. «Истэр» фермаҕа 2 тыһ. солк. харчытын сүтэрбит. Массыынаны угоннааһын элбээбит. Кулун тутар 2 күнүгэр Үөдэйгэ Таастаах дьаһалтатын массыынатын угоннаабыттар. Кулун тутар 3 күнүгэр Нам с. олохтооҕо гр. Я. биллэрбитинэн дьиэтин олбуоругар турар гаражтан «Ландкрузер» массыынатын угоннуу сатаабыттар. Ол сылдьан массыынаны алдьаппыттар. Кулун тутар 4 күнүгэр Нам с. олохтооҕо гр. И. ВАЗ-2106 массыынатын илдьэ барбыттар. Кулун тутар 1 күнүгэр гр-лар К.,Б. биллэрбиттэринэн олунньу 7 күнүгэр «Смайл» ООО директорын э.т. гр. С. 100 тыһ. солк. суумаҕа табаар аҕалыах буолан баран бүгүнгү күнгэ диэри аҕала илик. Кулун тутар 1 күнүгэр Хатырык олохтооҕо гр. П. биллэрбитинэн өссө 2008 с. гр. Л. киниттэн ГАЗ-310 массыынатын иэс ылбыт уонна баччаанга диэри төлүү илик. Кулун тутар 1 күнүгэр Фрунзеҕа гр-нар Б. уонна Я. итирик туруктаах сылдьан айдааны таһаарбыттар. Кулун тутар 1 күнүгэр Нам с. олохтооҕо гр. К. биллэрбитинэн олунньу 8 күнүгэр «Талба» рынок таһыгар биллибэт дьахтар кини массыынатын иһигэр үөхсүбүт, электроннай носителин былдьаан ылбыт уонна массыынаны охсуолаабыт. Кулун тутар 3 күнүгэр Көбөкөн баһылыга биллэрбитинэн гр. Б. итирик туруктаах нэһилиэк устун саалаах сылдьыбыт. Кулун тутар 8 күнүгэр балыыһаҕа 2008 с. төрүөх оҕо эмтэн сүһүрэн киирбит. ГАИ 721 массыынаны бэрэбиэркэлээбит, 68 боротокуол толорбут, 1 итирик суоппар тутуллубут, стоянкаҕа 1 массыына турбут, 2 материальнай суол быһылаана тахсыбыт.

ПОЛОЖЕНИЕ

о проведении улусного конкурса рисунков среди учащихся общеобразовательных учреждений «По безопасной дороге в будущее!», посвященного 75-летию ГАИ

1. Общие положения

Конкурс проводится Госавтоинспекцией безопасности дорожного движения ОВД по Намскому району совместно с управлением образования. Основной целью конкурса является повышение безопасности дорожного движения, профилактика детского дорожно-транспортного травматизма, популяризация идеи «Улуса, доброжелательного к детям», и вовлечение детей в деятельность, направленную на улучшение ситуации с детским травматизмом на дорогах с обязательным учетом мнения детей по данному вопросу.

Конкурс направлен на:

— развитие у детей навыков безопасного поведения на дороге;
— привлечение родителей к воспитанию детей законопослушными участниками дорожного движения;
— оказание помощи педагогам в обучении детей культуре поведения на проезжей части дороги.

Задачами конкурса являются:

— совершенствование работы по предотвращению дорожно-транспортных происшествий с участием детей и подростков;
— стимулирование участников конкурса стремления изучать и соблюдать ПДД;
— воспитание у детей активной жизненной позиции;
— отвлечение детей и подростков от пустого времяпрепровождения, вовлечение их в активную работу по сохранению жизни и здоровья юных участников дорожного движения;
— выявление юных пропагандистов БДД и юных художников;
— пробуждение у участников конкурса творческой фантазии, раскрытие творческих способностей ребенка;
— стимулирование способных детей заниматься изобразительным искусством.

2. Участники конкурса

В конкурсе принимают участие дети и подростки в возрасте от 7 до 17 лет включительно по 3 группам: I гр. — от 7-10 лет; II гр. — от 11-14 лет; III гр. — от 14-17 лет.

3. Условия проведения конкурса

Конкурс проводится среди изобразительных работ;
Тема работ:
1. «Я и дорога»
2. «Соблюдайте правила дорожного движения»
3. «Правила для всех»
4. «Внимание — дети!»
5. «Безопасная дорога»
6. «Как сделать мой улус более безопасным» (с точки зрения различных аспектов безопасности дорожного движения).

Конкурсные рисунки должны быть предоставлены в Управление образования МО «Намский улус» по адресу: с. Намцы, ул. Батыя Файзулина, 3 и Госавтоинспекцию безопасности дорожного движения ОВД по Намскому району по адресу: с. Намцы, ул. Рыкунова, 39.

4. Участники конкурса

Изобразительные работы принимаются на листах формата от А2-А3 и не менее А2. Они могут быть выполнены красками, карандашами, гуашью, тушью, фломастерами в техниках живописи, графики, плаката и оформлены в паспарту.

5. Определение победителей

Итоги конкурса подводит Оргкомитет;
В Оргкомитет входят представители организаторов, специалисты и преподаватели Намской детской музыкальной школы отделения изобразительного искусства.

6. Сроки проведения конкурса

Конкурсные работы принимаются до 15 апреля 2011 г. Работы, высланные после этой даты, не рассматриваются и в конкурсе участия не принимают.

7. Награждение победителей и призеров

Лауреаты конкурса в каждой номинации награждаются дипломами и ценными призами.
Лучшие работы будут опубликованы в местной газете «Энсиэли».
Присланные работы не возвращаются и могут быть использованы Учредителями конкурса в массовых мероприятиях, связанных с профилактикой детского дорожного травматизма, пропагандой Правил дорожного движения, а также при изготовлении печатной и рекламной продукции.

8. Обеспечение конкурса

Получение работ от участников конкурса, организация работы жюри, организация по вручению призов возлагается на организаторов конкурса. Приобретение призов осуществляется за счет организаторов, а так же за счет привлеченных спонсорских средств;
Информационное обеспечение конкурса возлагается на филиал НВК «Саха» и редакцию газеты «Энсиэли».

Инспектор по пропаганде БДД ОГАИ ОВД по Намскому району лейтенант милиции Л.О. БОЕСКОРОВА

Хочешь приумножить свои деньги, есть оптимальное и надежное решение! Вклады до 48% годовых.
Найди свой в КЛАД в **КПКГ „АартыкЭкпрессКредит».**
Мы ждем Вас по новому адресу: ул. Чернышевского, 11 (здание торгового центра „УЮТ», 2-й этаж).
Тел. 84116243086

БИЛЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

В соответствии с Земельным кодексом РФ, информируем о предоставлении в аренду земельного участка, находящегося на территории МО «Ленский наслег», по ул. Колхозная, д. 11, корп. 1, с разрешенным использованием: под магазин, общей площадью — 1000 кв.м.

Обращаться к землеустроителю МО «Ленский наслег»

УЛУУС ОЛОХТООХТОРО, БОЛҮОЙУН!

«Ыраас уу» 19 л бутылларга АТЫЫГА БААР:

* 19 лиитэрэлээх бутыллар; 300 солк. (акция)
* Илии помпалара (сифон);
* Бутыль таһарга табыгастаах ручкалар;
* Диспенсердар (ууну ититэр, тымнытар аппарат). Сыаната удамыр.

Биһиги аадырыспыт: Нам с., Чернышевскай уул. 6 N-рэ, «Реал Право» ХЭТ дьиэтэ «Секо» маҕаһыын утары, тел. 42-6-00, 89142274971. Дьиэҕэ тиэрдэн биэрэбит.

Үлэлиир бириэмэбит: Бэн.-Суб. — 9.00 ч.-19.00 ч. диэри. Өрөбүлгэ — өрөбүл.

«ЫРААС УУНУ ИҺИЭН — ЧӨЛ ТУРУКТАНЫАН»

МОУ «НСОПШ N 1 им. И.С. Гаврильева» объявляет **набор на курсы водителей** транспортного средства категории «Д» и тракториста категории «В», «С» (лицензия, сер. А N 076265).

Начало обучения с 15 марта 17.30 в каб. 104, ул. Ленина, 1. Тел. 41-1-02

Благоустроеннай дьиэҕэ олорор инбэлиит дьахтар олорон эрэн көрөр киһиэхэ наадыйар. Туспа хос бэриллэр (босхо).

Тел. 89241742485, 42-1-76, 23-2-19

МО «Едейский наслег» объявляет конкурс на вакантную должность: **Ведущий специалист-экономист.**

Обр. по тел. 25-0-85, 25-9-89

Намҥа Ленин уул. 2 хостоох 2-с этээскэ квартира **атыылаҥар.**

Тел. 89644185870, 89245916950

Продаю Toyota lite ace 1993 г.в., двигатель 3СТ, 4 WD, новая резина.

Тел. 89841073330, дом. 41-2-63

Продается дом, участок в Нэлэгэр в с. Намцы (газ, гараж, баня, озеро).

Тел. 89245631817

Обшивка, гипсокартон (в наличии), любая внутренняя отделка.

Тел. 89245682743

Продаю овес, резины МТЗ и запчасти по заявкам. Цены ниже рыночных.

Тел. 89247628279

Продаю УАЗ-микроавтобус 2006 г. вып. Торг.

Тел. 89142884862

Продаю уголь.

Тел. 89142738598

Магазин «Стройснаб»
предлагает со склада и на заказ

Фанера 1,5х1,5м 4,6,8,10,12,15мм
ДВП 1,7х2,75м
ДСП 2,44х1,83х16мм (4,47м2)
ЛДСП 2,44х1,83х16мм (4,47м2)
Панель декоративная 1,22х2,44м
Изовер КТ-11(рулон)
Изоспан А,В
Пакля 30,60кг
Пакля ленточная
Пенополистирол 1800х900х50,100,мм
Пенополистирол 1800х900х50,100,мм
Поролон 1х2м, 1,5х2м
Линолеум 1,5м, 2м, 2,5м, 3м.
Пороги для линолеума 0,9м. 1,35м.1,8м.
Рубероид РПП-300 (1х15м)
Оцинкованный лист (1х2м) (1,25 х 2м) (1,25х2,5м)
Профлист оцинкованный С-8 (5,8х1,2м)
Профлист окрашенный С-8 (5,8х1,2м)
Металлочерепица «Монтеррей» (1,20х2,25.3,30.5,05м)
Шифер 8 волн (1130х1750х5,8мм)
Ондулин
Стекло оконное 3 и 4мм
Цемент М400 50кг.
Шпаклевка
Гипс строительный
Гипсокартон 1,2 х 2,5мм
Гвозди 25,32,50,70,80,100,120,150,200мм
Бочки оцинкованные 150,200,300л.
Ведра оцинкованные, пластмассовые эмалированные.
Эмаль ПФ-266 (для пола.)
Эмаль ПФ-115 цветная
Лак ПФ-283
Акватекс 3л. 0,8л
Радиатор чугунный М-140 (7-секций)
Сантехника (отводы,сгоны,муфты,краны, отрезные круги)
Электротовары (провода,выключатели,лампы)
Инструменты,саморезы,сверла,кисти и.т.д.
Мотоциклы «Минск»

Предъявителю купона:
при покупке товара от 1000 до 5000 рублей скидка 5%
при покупке товара от 5000 до 10000 рублей скидка 10%

Купон действует на все товары кроме металлочерепицы, профлиста и на мотоциклы «Минск»

Акция действует до 9 мая 2012 г.

Режим работы:
9:00 – 18:00
без перерыва
выходной воскресенье
Привозим товары под заказ.

Наш новый адрес:
с. Намцы маг. «Стройснаб»
бывший магазин «Байдам»
ул. И. Винокурова 9
Конт.тел. 8-924-863-99-93
8-924-863-99-91

МАХТАЛ

Оҕобутун Васильева Олесяны Санкт-Петербург куоракка «НИИ физиопульмонологии» институтугар операцияҕа барарбытыгар үтүө сүбэлэринэн санаабытын көтөхпүт, үп-харчы өттүнэн көмөлөспүт дьоммутугар Н.С. Охопков аат. Нам улуустааҕы гимназиятын коллективыгар, биир идэлээхтэрбэр, кэргэним үлэлиир РЭС «Якутскэнерго» коллективыгар, Нам улууһун социальнай харалта управлениетын салайааччытыгар Гуляева Варвара Иннокентьевнаҕа, бары аймахтарбытыгар, чугас доҕотторбутугар, онтон да атын көмөлөспүт бары дьоҥҥо дьиэ кэргэним аатыттан барҕа махталбытын тиэрдэбит. Ону таһынан ааспыт бырааһынныктарынан итиитик-истиҥник эҕэрдэлиибит. Барыгытыгар кытаанах доруобуйаны, ситиһиини, дьолу, бары үтүөнү баҕарабыт.

Александра, Николай Васильевтар

Ытыктыыр күнду таайбыт, сэрии, тыыл ветерана, Бөтүҥ нэһилиэгин бочуоттаах олохтоохо

БОБРОС
Степан Семенович

кулун тутар 5 күнүгэр уһун, ыарахан ыарыыттан 84 саастыгар өлбүтүн бары аймахтарыгар, билэр дьонноругар дириҥник курутуйан туран иһитиннэрэбит.

Оҕолоро, сиэннэрэ

Аҕа дойду Улуу сэриитин ветерана, Бөтүҥ нэһилиэгин Ытык кырдьаҕаһа

БОБРОС
Степан Семенович

олохтон туораабытынан бары аймахтарыгар, балтыларыгар, быраатгарыгар, сиэннэригэр нэһилиэк дьаһалтатын депутаттарын, ветераннар сэбиэттэрин, олохтоохторун аатыттан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Аҕа дойду Улуу сэриитин ветерана, Бөтүҥ нэһилиэгин Ытык кырдьаҕаһа

БОБРОС
Степан Семенович

олохтон туораабытынан бары аймахтарыгар, балтыларыгар, быраатгарыгар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

«Нам улууһа» МТ дьаһалтата, улуустааҕы ветераннар сэбиэттэрэ

Бииргэ үөрэммит дьүөгэбитигэр Дьяконова Лена Ивановнаҕа, кини дьиэ кэргэнигэр тапталлаах уоллара, быраатгара, убайдара

ДЬЯКОНОВ
Валентин Иванович

уһун, ыарахан ыарыыттан күн сириттэн суох буолбутунан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Модут оскуолатын 1998 с. выпускниктара уонна кылаас салайааччыта

Бииргэ үөрэнэр доҕорбутугар, үөрэнээччибэрДьяконовМайяҕа, аҕатыгарИванДмитриевичка, бары чугас дьонугар тапталлаах убайа, уола, быраатгара

ДЬЯКОНОВ
Валентин Иванович

эдэр саастыгар уһуннук, ыараханнык ыалдьан өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Нам улуустааҕы гимназиятын 11 «в» кылааһыгар бииргэ үөрэнэр оҕолоро, кылаас салайааччыта Любовь Петровна, төрөппүттэрэ

«Сайдам» ООО коллектива, профкома генеральнай директор Прокопьев Гаврил Мартовичка абаҕата, Бүлүү улууһун олохтоохо

ПРОКОПЬЕВ
Лаврентий Николаевич

олохтон туораабытынан дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Бииргэ үлэлиир коллегабытыгар, гимназия омуктылын учууталыгар Адамова Л.П. тапталлаах быраата, Уус-Алдан Тулунатын олохтоохо

КОЛОДЕЗНИКОВ
Александр Петрович

соһуччу күн сириттэн барбытынан дьиэ кэргэттэригэр, аймах дьонугар дириҥ кутурҕаммытын тиэрдэбит.

Нам улууһун Н.С. Охлопков аатынан гимназиятын коллектива

«Хатырык нэһилиэгэ» МТ дьаһалтата, нэһилиэк общественноһа Петрова Ольга Ивановнаҕа уонна Кириллин Николай Николаевичка таптыыр кыыстара, оҕо саастыттан инбэлиит

АЛИНА

уһун, ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн бары аймахтарыгар, чугас дьонноругар дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Редактор В.Г. КАСЬЯНОВ

ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — **41496**; ; бухгалтерия — **41141**; факс — **41141**; редакционнай- издательскай ситим —**41332**

Тэрийэн таһаараччылар: СР Правительствота, «Нам улууһун «Э сиэли» хаһыат редакцията» государственнай учреждение. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ сокуоннарын тутуһуну хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ Госкомитетын СР региональнай управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — **ПИ №19-0428.**

Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэҕитин, дьиэҕит аадырыһын чопчу ыйы. Редакцияҕа киирбит суруктар төннөрүллүбэттэр. **Автор этэрэ хаһыат санаатыныын мэлдьи биир буолбат.**

***“ЭНСИЭЛИ”* - Нам улууһун хаһыата.**
678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложнай уул. 4.
E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

«Э сиэли» хаһыат РИС талылынна, та ылынна уонна бэчээттиир сыаҕар бэчээттэннэ.
Аадырыһа: Нам сэл. Заложная уул. N4
Формата А3. Кээмэйэ 2,0 бэчээт. лиис
Көҥүл сыананан атыылаҥар
Индексэ — 54889. Тираһа — 2307
Бэчээккэ илии баттаныытын графига — 12:00 ч. 11.03.2011 с.
Бэчээккэ илии баттанна —11:20 ч. 11.03.2011 с.